

ek

SPORT

zág, Cseh-Ausztria bajnokság főjében

ország 2:1 (1:0).
oknak valójában nincs
akok ellen, mert an-
a papírforma szerint
mérkőzésnek, ismét
ek régi riválisuktól,
szuttal egy baleset s
tőlkezes folytatán csak
zottak a második fél-
ve kizárta fölényük
lyüket.

án mezőnyjáték. A 8.
rák támadásból Hor-
bólt. A magyarok so-
ban a féldő végéig
mény. A második fél-
re szaporítja az osztrák
id hatalmas tramba-
pat, amit az osztrák
okkal igyekeznek ellen-
ben osztrák térfélen
riénik, ezért 11-est
ben fault miatt 11-est
it Sárosi betesz. 2:1.
t egy állítólagos fault
bruan kiállítja Mar-
rcben Avar kap ru-
arcképtelenné teszi és
apat most már csak
zik és az eredményen
tami.

csapat:
r. Cisar—Sesta, Wag-
haus, Zischek—Bican
h—Werte.

Szabó, Vágó—Stern-
es—Szalay, Markos—
l—Kemény.

nyomta a magyar-
vájc 3:2 (1:1).

ország 2:1 (0:0).
Spanyolország mérkő-
lő végén 1:1 arányban
dött. Ezután kétszer 15
ítás következett.
ontbőben tehát Német-
ával játszik Rómában,
szria az olasz-spanyol
rel kerül szembe.

sióli?
Gratz-ol!
telefon 7-49

20.

egirtás biztos hatással

vászonterítők
ET.
uzatok
RNISON.
nyegek

en, gazdag választék,
ső árak

TESTVÉREK
uj, Str. Regina Maria
telefon 910.

önyv- és Lapkiadó St.
rada Baron L. Pop
foa: 9-77.

zurat

Taxa postala
plátite in num.
No. 224713-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop
18. Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 328, fél-
évre 688, egészévre 1288 lei. Kü-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 28 dollar. Hir-
déslek díjazás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi es bausági
usidóság egyetlen napilapja. Cik-
teink utányomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszakiadását
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Márta
Ernő. Felelős szerkesztő Jambor
Ferenc. Bukaresti szerkesztő Hát-
szegi Ernő, Str. Matei Millo 11.

Szombat, 1934 június 2

1934. ÉV
SZIVAN 19.

XVII. ÉVF.
120 SZÁM.

A botítás dicsérete

Valamikor, a régi időkben, amelyeket szeretettel nevezünk „jó” időknek, a gyereket, ha rossz volt, pácával megverték. Most, amikor rossz idők járnak a világra, a gyereket nem verik botlalt. Vagy legalább is sokkal kevésbé mint azelőtt. Ebben a rossz időben ugyanis van modern pedagógia, ami azelőtt nem volt és ez a pedagógia kiírja a botlalt való fenytést az iskolából és talán a szülői házból is.

Nincs tehát botítás. A gyermekeket a rábeszélés, a bölcsesség és pszichoanalízis eszközökkel terítik jó útra, ha netán eltvelyedtek.

A gyerekek számára hát kétségtelenül megjavultak az idők.

Nincs botítás, hanem modern pedagógia van. Ennél fogva szabadon szervezkehetnek rablóbandákba, meggyilkolhatják szüleiket (ilyen is történt már) és nyugodtan működhetnek szélsőséges szervezetekben.

Nem azért, mert modern pedagógia van. Hanem azért, mert olyan idők járnak, amelyekkel még a modern pedagógia sem tud megbirkózni.

Jó idők gyermekeknek. Most meg azt olvassuk, hogy visszahozták, törvénybeiktatják a botítást Ausztriában.

Kiskoruk számára találják ki. És pedig olyan kiskoruk számára, akik nem Meisl, a zsidó futballvezér parancsára játszógnak labdáva, hanem a berlini Hitler nevű nemzsidó és nem futballvezér parancsára játszógnak a labdacsakkal.

Delfuss gyermekszerepete nem ismer határt.

Elhatározta a gyermekterméti és gyermeki naivitása diktátor, hogy a bombákkal való nem kívánatos enyelgéseket botítással fogja kinevelni az elvévelgyent náci gyerekekből.

A modern pedagógiának ilyen forradalmi és ilyen szenális bajnoka még nem volt a világon.

Ilyen boldog korszakot még nem teremtettek gyermekek számára, mint a mai.

Aki nem hiszi, járjon utána.

Az eröszak belső kényszere

Emil Ludwig, a világhírű zsidó író egy előkelő francia folyóirat hasábjain új világháború közeli kitérését jósolja be.

A jóslat indokolása meglepően érdekes és meglepően egyszerű.

Hitler nem akar háborút — állítja az illusztris cikkíró —, de kénytelen lesz háborúba keveredni, mert az a politikai rendszer, melyre uralma épült és amely a német polgári ifjuság lelét teljesen megmérgezte, nem állhat fenn tartósan háború nélkül.

Hitler ma már tudja azt, hogy egy új háború megindulása esetén a hatalmas francia hadsereg, melyet magasabbrendű osztrányok és főleg a védekezés tudata fog vezérelni, az orosz kolosszus, mely halálos győljázzal néz a mai Németország felé, a kisantant-államok veszélyben forgó területi és állami biztonsága, végül pedig az egész civilizált világ antipátiája a mai Németország ellen: katasztrofális csapást mérhetnek a német militarizmusra s a katasztrofá bekövetkezése nemcsak a kampóskereszt, hanem a német reakció mindörökké való külső és belső leveretését vonná maga után.

Hitler tehát szeretné elkerülni a háborút, ezt el lehet hinnj neki.

S ha mégsem fogja tudni elkerülni, ennek kizárólagos oka az lesz, hogy az erőszaknak az a fertőzött légköre, az erőtvesztésnek és csalásnak az a menővere, mellyel a hatalmat megszerezte, egy olyan belső kényszer törvényét követi, mely legmagasabb feszültségi fokán természetesen torkollik háborúba.

Hitler semmit sem adott a tömegeknek, a zsidókérdés újabb felvetésével már nem tudja az egész német közvéleményt felrázni — egyedül a háború, illetőleg a háborúra való készülődés az, amellyel tö-

Kormányt buktat Angliában a leszerelési konferencia csődje

London, június 1. A Daily News Chronikla szerint a leszerelés válsága Angliában kormányválságot is idézhet fel. A kormány több tagja, köztük lord Haisham hadügyminiszter elárk ezettnek látja az időt ahhoz, hogy Anglia megkezdjé a nagyarányu fegyverkezést, ezzel szemben több miniszter állampénzügyi okokból mérsékelt álláspontot vall magának s megengedhetetlennek tartja az óriási költségeket fegyverkezés újabb beindítására.

Az indiai politika is hozzá fog járulni a válság felidézéséhez, miután a konzervatív párt jobbszárnya élesen ellenzi az Indiának szánt alkotmányreformot. A lap valószínűnek tartja hogy a kormányban támadt ellentétek miatt elkedvetlenedett Macdonald lemond a miniszterelnökségről és visszavonul a politikai élettől.

Tatarescu feltűnéstkelő beszéddel vette át a hadügyi tárcát

Bucuresti-Bukarest, június 1. Ma dél előtt fél 12 óraker iktatták be hivatalába ünnepélyes külsőségek között Tatarescut a hadügyminisztériumban. A beiktatási aktuson jelen voltak Paul Angheliescu, Coudescu, Samsonovici, Gorsky és Stefanescu Amza tábornokok, Radu Irimescu légügyi alminiszter, Antonescu tábornok, a nagy vezérkar parancsnoka, Tanasescu technikai vezérinspektor, Rizeanu, Macovescu és mások. Az ünnepség a hadügyminisztérium fogadótermében zajlott le. Tatarescu fél 12 óraker érkezett Sibiceanu kabinetigazgató kíséretében.

sen a kormányfőt a hadügyminisztérium ideiglenes vezetésével, hogy közvetlenül összeköttetésben álljon a hadsereg szükségleteivel és hogy aztán minél több sikerrel bocsáthassa kormányzása erőforrásait a katonai előkészítésünk szolgálataiba. Ennek a nagy küldetésnek véghezvitelére minden tehetséggemmel fogok dolgozni.

Uica a lépő hadügyminiszter néhány szóban rámutatott a minisztérium élén végzett munkájára és megköszönte a minisztérium tisztviselőinek támogatásukat.

Először is ügyelni fogok, hogy a hadsereg felszerelési munkálatai gyorsított tempóban haladjanak és nem fogok habozni egy pillanatig sem, hogy az ország minden támogatását kérjem abból a célból, hogy a hadsereg egy órával hamarabb megkapja a modern háború által megkövetelt felszereléseket. Minden más terránumon elért haladás nem ér semmit a hadsereg előkészítése nélkül. A nehéz órákban csak a fegyverek minősége és a forgatásukra előkészített erős karok számítanak.

Tatarescu vette át a szót és a következőket mondotta:

abból a célból, hogy a hadsereg egy órával hamarabb megkapja a modern háború által megkövetelt felszereléseket. Minden más terránumon elért haladás nem ér semmit a hadsereg előkészítése nélkül. A nehéz órákban csak a fegyverek minősége és a forgatásukra előkészített erős karok számítanak.

Tatarescu beszéde — Először is meg kell köszönnöm Uica tábornok urnak odaadását, melylyel ellátta nehéz misszióját minisztersége alatt. Aztán meg akarom világi tani időleges jövelem lényegét ennek a minisztériumnak az élére.

A tisztikar érdekel — Meg fogom védeni a tisztikar érdekeit. En tisztcsaládból származom és ismerem azok bajait. A katonai élete és kiképzése nem lesznek idegenek fáradozásaim számára. Felesleges hangsúlyoznom, hogy

Az ország katonai előkészítése a döntő órákra, amelyek bármikor üthetnek, ma erőfeszítést és munkát kíván az államélet minden ágában

nem mint pártember jöttem ide, hanem mint katonai és távol fogom tartani a hadsereget minden idegen befolyástól,

és nincsen egy ügyosztály sem, amely ne működjék közre direkt vagy indirekt módon ezen az előkészítésen. A nemzetvédelem így mindinkább átváltozik összegegyező aktivitássá, amely a hadseregünk anyagi és lelki előkészítését célozza.

amelyek eltérhetnek egyetlen, tradicionális küldetésétől: a trón és az ország megvédelmezésétől.

Főcél: a felszerelés — Ime miért bízta meg öfélége egyen-

— Ezekkel a gondolatokkal foglalom el a felelősségteljes állást. Egy jelszót hangoztattam valaha: Mindent a hadseregért, semmit ami nem lenne a hadseregért. Ennek a jelszónak végrehajtására veszem át a nemzetvédelmi minisztérium vezetését.

mege reményeit és fantáziáját ébren tartatja. Ezek a tömegek a szabadsajtó elnyomása révén nincsenek informálva Németország mai katasztrofális külpolitikai helyzetéről, nem ismerik a hatalmi erőviszonyokat s így minden reményességük egy háború győzelem lehetőségére koncentrálódnak.

provokációban fog kirobbanni, olyan provokációban, mely békés eszközökkel többé nem lesz jóvátehető.

Hitler nagyon jól tudja, hogy ez a győzelmi lehetőség Németország számára a minimálisnak is kevesebb. Eppen ezért letű szemforgatóan és primitív frázisokat hangoztatva — pacifista.

Az erőszak belső kényszerétől hajtott náci-politika egy szép napon hozzá fog nyulni az erőszak végső eszközeéhez, hogy vérbe és gyárfázatba borítsa újra egész Európát.

De pacifizmusa csak kifelé szól — bent az országban a háborús izgatás, a háborúra való tökos készülődés egyre hatalmasabb arányokat ölt.

Reffenetes lenne ez az újabb háborús küzdelem, amely e pillanatban — Emil Ludwig szerint — elkerülhetetlennek látszik. Ezt a rettenetet még talán az sem enyhíti, hogy végső eredményeképpen a német reakció, a német militarizmus végérvényesen porba fog hullani s az újabb vérözön hullámából egy teljesen új Németország, sőt egy teljesen új Európa fog kikerülni.

VILÁG TÜKRÉ A száz év előtti Németország

Száz évvel ezelőtt 1834. júniusában Darmstadtban megjelent egy „Hessischer Landbote” című röpirat. A röpiratot akkor — hasonlóan a mostani állapotokhoz — csak jütkben lehetett terjeszteni. Ugyanis az akkori német viszonyok is sokban hasonlítottak a maiakhoz. A német állapotokat kritizáló röpiratot Georg Büchner és Ludvig Weidig írták. Alábbakat a röpiratnak előszavából vesszük:

Ezek a lapok jelenteni akarják Hessen országának az igazságot. Fájdalom, aki az igazat mondja, annak nálunk bíróa jár, aki pedig az igazságot olvassa, azt számos esetben hitszegő bírák büntetik. Ezért azok, akik hozzájutnak e lapokhoz, figyeljenek a következő körülményekre:

1. A röpiratot rejtsek el, nehogy a rendőrség kezébe kerüljön.
2. Csak hű barátoknak adják át olvasás céljából.
3. Ha nem bíznak a másikkban, úgy mint saját magukban, akkor titokban tegyék oda, ahol rábukkan és ő is elolvashatja.
4. Ha a rendőrök mégis megtalálnák a röpiratot valakinél, akkor mondja azt, hogy elolvasta és éppen azon volt, hogy eljuttassa a hatóságokhoz.

Béke a kunyhóknak! Háboru a palotáknak! 1834-ben úgy néznek ki a dolgok, mint ha a Bibliát hazugságon érték volna. Mintha Isten a parasztokat és kézműveseket az ötödik napon, az előkelőket és a hercegeket pedig a hatodik napon teremtette volna. Mintha az Ur csakis ezekhez szólt volna: „Uralkodjatok minden csuszómászón, ami a földön él. És mintha a csuszómászók nem is lehetne mást érteni csak a parasztot és a polgárt.

Az előkelők élete nem egyéb hosszú ünnepnapnál. Szép házakban élnek, cifra ruhákat hordanak, az arcuk gömbölyű és megelégedett és az ő külön sajátos beszédket beszélnek. A nép pedig úgy hever előttük, akárcsak a trágya a szántóföldön. A paraszt az eke mögött megy, a nemes azonban a paraszt mögött lépked és munkára ösztökéli. Amikor pedig a termés elosztására kerül sor, akkor a nemes ember magának veszi a kenyérmagvakat, a parasztnak pedig otthagyja a hulladékokat és a rossz szalmát. A paraszt élete egy hosszú keserű munkanap. Idegenek emésztik életét: teste egyetlen kéreg, verejtéke a só, ami a nemes ember asztalára kerül...

A törvény az előkelő és tudósok jelentéktelen osztályának a tulajdona. A törvény nem egyéb, mint eszköz arra, hogy benneteket; lenyűgözzön, tisztára arra való, hogy megnyuzzanak titeket. Olyan törvények vannak, amiket át megérténi sem tudtok, olyan elvek, amik előttetek teljesen ismeretlenek. Itéleteik megfoghatatlanok eőttek.

Németországban az igazságszolgáltatás a hatalmon levők cédjája. Minden lépést feléje ezüsttal kell kikövegni és itéleteit szegénységgel és megalázással kell megvásárolni.

Ha akad bíró vagy tisztviselő, aki előtt drágább az igazság, vagy a köz jólléte, mint a gyomra, ha akad közöttük igaz férfi, aki nem akarja nyuzni a népet, akkor a föltötte állók, a hercegek tanácsosai nyuzzák meg őt.

Kétségtelen, hogy a hatalom bírtokosai között korunkban a legnagyobb gazfickók ülnek, legalább is Hessen nagyhercegségben. Ha véletlenül egy tisztességes ember kerül valamelyik államtanácsba, akkor el lehet készülni rá, hogy kifőkk. Ha mégis akad tisztességes ember, aki minisztere valamelyik hercegnek vagy fejedelemeck, akkor ez csak bábuja az udvarnak, aköz akarata szerint ráncigálhat egy szolgát, egy kocsi, egy kegyene vagy annak felesége, vagy féltestvére...

De jaj nektek, báványimádók! Olyanok, mint a pogányok, akik imádják a krokodilt, amely azonban később széjjeltépi őket. Koronát helyeztek elnyomóitok fejére, ez azonban egy olyan töviskoszorú amit magatok nyomtok fejetekre. Kezébe adtok egy jogart, de ez nem egyéb virgácsnál, amivel meg fog benneteket fenyegetni. Az előkelő urak, akiknek a hatalmon levő ur nagy állásokat ad, legtöbb szőr tőkfejűek, akiknek csak parancsot kell teljesíteniük. A nép leányai az ő cselédek, a nép fiait az akadálok. Menjétek csak Darmstadtba és lássátok, hogy az urak hogyan mulatnak a ti pénzeteken, aztán menjétek haza és mondjátok el asszonyaitoknak és gyermekeiteknek, hogy a kenyér, amiért ti izadtatok, milyen jól áll az uraknak és a szép ruhák, amiket a ti verejtékekkel festenek, milyen jól áll rajtuk és a pántlikák, amiket kezeitek kéregéből hasítottak, milyen szépen lobognak. Meséljétek el, hogy láttátok a palotákat, amiket a nép csontrajából építettek.

Aztán pedig szájatokat magatokba és mondjátok: Lám, az ilyen kormányzat Istentől való!

A német alkotmány vajjon micsoda? Nem egyéb üres szalmánál, amiből az urak maguk számára készmegettek a magukat.

Mik a német Landtagok? Lassan cammogó teherkoszok, amiket a hatalmasok kényre kedvre kifeszhatnak, amiből azon tan nem jön ki sohasem a német szabadság. Mik a mi választótörvényeink? Nem egyéb, mint a polgári és emberi jogok sérelme. Az ilyen alkotmány gyalázata az emberi fajtának. Vajjon mit lehet elérni olyanoktól, akik ilyen alkotmányhoz vannak kötve? Ha a megválasztottak nem is lennének a nép árulói, ha nem lennének gyáva mamelukok, ha csupa elszánt néparbat volna, a mostani alkotmány mellett kötött kezekkel mit tudnának csinálni?

A német nép tőlük semmit sem várhat. A népek magának kell kivívni a jogait. Ez az idő pedig, kedves polgártársak, már nincs távol. Csak álljatok és figyeljétek! Az adott jelle pedig elszántsággal cselekedjétek!

Zsidó szülők figyelmébe!!

A NAGYVÁRADI ZSIDÓ FIUINTERNÁTUS

Felhívja a zsidó szülők figyelmét, hogy az új miniszeri rendelet értelmében az I. liceumban vagy gimnáziumba való felvételi vizsgálatok június hó 22—25. között lesznek és azért azok, akik gyermekeiket az internátusba öhajítják adni már most legkésőbb június hó 15-g jelentkezzenek az internátus igazgatóságánál.

Igazgató:
SZILÁGYI ADOLF
Liceumi tanár
Oradea, Str. Delavrancea 17.

Szerezzen butoraink

minőségéről információ vevőinktől!

Ezek címjegyzékét készséggel elküldjük!

Székely & Réti

Butorgyár Rt.-tól, Targu-Mures.
Fiókok: Bucuresti—Brasov

SELECT MOZGO

A SZÖKE PÁRDUC

Erdekes tartalmu, csodás felvételi film
főszerepekben: JEAN HARLOW és CLARK GABLE.

SELECT MOZGO

Általános tiltakozó mozgalom indult meg a Galuf országában a palesztinai kormány bevándorlási politikája ellen

Tiltakozó gyűlések Londonban és Varsóban

London, június 1. A palesztinai kormány legújabb bevándorlási politikája és a zsidó munkásbevándorlás korlátozása az egész világ zsidóságában nagyfokú elégedetlenséget váltott ki és csaknem minden zsidó lakta országban tiltakozó mozgalmak indultak meg a kormány politikája ellen.

Londonban Jewish Agency angliai szekciójára Sir Osmond d'Avigdor Goldsmith elnöklete alatt tartott rendkívüli értekezletet, amelyen kizárólag a bevándorlási korlátozások kérdésével foglalkozott. A gyűlés a következő határozatot hozta:

Az angliai Jewish Agency tiltakozó határozata

„A Jewish Agency angliai szekciójára mely megdöbbenéssel értesült arról, hogy a palesztinai kormány redukált számú munkás-csere-fiókát bocsátott a Jewish Agency rendelkezésére. Az egyre növekedő palesztinai munkáhiány az ország egyre növekedő gazdasági expanziója mellett, sokkal nagyobb mennyiségű csere-fiókra jogosítja a Jewish Agencyt. A kormány magatartása a bevándorlás kérdésében mely aggodalomra ad okot a palesztinai zsidó kolonizáció egész strukturáját tekintve. A kormány politikája nem felel meg sem a palesztinai szükségleteknek sem a zsidó nép más országokban, különösen Németországban élő nagy tömegei szükségleteinek, mely tömegek számára életkérdést jelent Palesztina kapuinak a megnyitása. A Jewish Agency hitui szeretné, hogy a kormány végeredményben szem előtt fogja tartani a palesztinai Zsidó Nemzeti Otthon szükségleteit és a zsidó nép többségének válságos helyzetét és a palesztinai bevándorlást a megállapított elv, vagyis az ország teljes befogadóképessége alapján fogja szabályozni.”

Lengyelországban két külön tiltakozómozgalom indult meg

Varsó, június 1. A lengyelországi cionista szervezet központi bizottsága elhatározta, hogy az összes pártok bevonásával egységes tiltakozó mozgalmat indít be Lengyelország összes tartományában a palesztinai kormány bevándorlási politikája ellen. A központi bizottság ezirányú tárgyalásai azonban meghiúsultak az ellenzék magatartásán. A központi bizottság ugyanis arra kérte a pártokat, hogy a tiltakozó mozgalom és gyűlések során tartózkodjanak olyan megnyilatkozásoktól, melyek a pártok közötti harc terepére tartoznak és szorítkozzanak a cionista mozgalom egyetemes követeléseire. Az ellenzék ennek a feltételnek nem akart eleget tenni és ezt a tiltakozó mozgalmat is belpolitikai harcok szolgálatába akarta állítani. Ilyen körülmények között két külön akcióbizottság alakult a tiltakozó mozgalom levezetésére. Az egyik, melyben a lengyelországi központi cionista bizottság és a Dolgozó Zsidó Palesztina foglalt helyet, május 27-én indította be a tiltakozó mozgalmat, mely egy hétig tart az egész országban. Ez a hét a palesztinai angol közigazgatás igazságtalanságai elleni harc és a bevándorlás és a zsidó munka jogáért harcoló Jisuvval való szolidaritás hete. A második bizottság, melyben a Mizrahi, az Eth

Livnoth, a revizionisták, az Agudah és egyes hitközségek foglalnak helyet, június 4-én proklamálta a tiltakozás napjává. Ezen a napon reggeltől este 6 óráig zárva lesznek a zsidó üzletek és mindenütt tiltakozó gyűléseket fognak tartani.

A cionista központi bizottság nyilatkozatot tett közzé, melyben sajnálatát fejezi ki, afelött, hogy javaslatát, melyben kérte, hogy a tiltakozó gyűlések szónokai az összes cionista csoportok egyetemes nézőpontjaira szorítkozzanak, és a tiltakozó mozgalom esatlakozzék a Jewish Agency politikai akciójához, elutasították és a mai súlyos helyzetből is politikai tökéletességnek az ellenzék csoportok. A központi bizottság továbbra is igyekezni fog a cionista mozgalom és a zsidó társadalom minél szélesebb köréit bevonni a tiltakozó mozgalomba, hogy a magasabb cionista fórumok harcát a zsidók jogaiért alátámasszák.

A varsói tiltakozógyűlés

Május 27-én vasárnap zajlott le a cio

nista központi bizottság által rendezett első tiltakozó gyűlés Varsóban. Mintegy háromezer ember vonult fel a „Nowoszezy” színház hatalmas termébe, hogy tüntessenek „a zsidó nép jogáért a zsidó országba való szabad bevándorlásra”. Melech Najstadt munkásvezér volt az első szónok, aki szolidaritását fejezte ki a dolgozó és harcoló Jisuvval és élesen állást foglalt a palesztinai kolonisták ellen, kik zsidó munkások helyét arabokkal dolgoztatnak és erre serkentik a kormányt, hogy zárja le a zsidó munkásság elől a Palesztinába való bevándorlás útját.

Számos szónok gyűjtő beszéde után határozati javaslatot fogadtak el, mely többek között a következőket tartalmazza:

„A népgyűlés legélesebb tiltakozását emeli fel a palesztinai bevándorlás korlátozása ellen olyan időben, amikor a zsidó erőfeszítések és teljesítmények révén lényegesen növekedett az ország befogadó képessége és minden vonalon nagy hiányuralodik zsidó munkásokban. E korlátozás annál is veszedelmesebb, mivel nemcsak a gazdasági fellendülést gátolja, hanem a zsidó gazdaság arabosítását is magával hozza. A népgyűlés mélyen megbélyegzi azon zsidó kolonisták és ültetvényesek árulását, akik bojkottálják a zsidó munkát és segítenek az angol közigazgatásnak abban, hogy támadásokat intézhessen a zsidó építőmunka ellen. A népgyűlés szolidaritás azokkal a munkásvezérekkel, akik őrséget állottak zsidó munka védelmében és le lettek ezéért tartoztatva és szolidáris a Vaad Leumiával és az egész Jisuvval abban a harcban, melyet a zsidó bevándorlásért és a zsidó munkáért folytat. A veszélyes eme órájában a zsidóság összes konstruktív erőinek a cionista mozgalom és a palesztinai Jisuv felelős és törvényes fórumai mögé kell sorakozniuk.”

EG-FOLD a különbség az egyszerű és a technika legújabb vívmányával Clujon

CZINK-nél tisztított, festett ruhák között!

Helytelen nyomokon járt a rendőrség az Arlosoroff-ügyben?

Ujabb kihallgatások a jeruzsálemi monstre-perben

Jeruzsálem, június 1. Az Arlosoroff-per legutóbbi tárgyalásán Horace Samuel védőügyvéd igyekezett kimutatni, hogy a rendőrség nyomkutatói olyan nyomokat követtek, amelyek nem azonosak a gyilkosokéval és hogy a gyilkosok egészen más uton menekültek, mint ahogy azt a rendőrség megállapította. Hívatkozik Harwich titkos szolgálatban levő nyomkutatató eddigi jelentésére. Ez a jelentés ugyan eljutott az illetékesekhez — mondotta az ügyvéd —, a bíróságnak azonban nem adták át. Kéri ennek a jelentésnek az előterjesztését és Harwich nyomkutatató kihallgatását, aki ugyan a vád tanuja

volt, most azonban a védelem kéri a kihallgatását. Trusted főügyész ellenvetése dacára a bíróság elhatározta, hogy Harwich újabb beidézé és kihallgatja. Kihallgatása során Harwich elmondja, hogy megállapításai szerint Stavisky lábnyomai nem hasonlítanak azokhoz a nyomokhoz, amelyeket a menekülő gyilkosok hagytak maguk után. Cvi Holzer titkos rendőrségi tisztviselő elmondja, hogy jelen volt akkor, amikor Arlosoroffné a rendőrségen alapozta a gyanúsítottak képes albumát és a következőket hallotta: „Mutasson nekem arab fényképeket is!”

„Holnap háborunk lesz”

Emil Ludvig szenzációs cikket irt a közeli háborúról a „Les Annales” című párizsi folyóiratban

Párizs, június 1. Emil Ludvig a világhírű író a Les Annales című folyóiratban cikket irt e címmel: „Holnap háborunk lesz”. A cikkben rámutat de kénytelen lesz erre, ha nem ebben arra, hogy Hitler nem kíván háborút, az évben, ugy mindenesetre nagyon hamarosa. Japán és Németország, amelyek kiléptek a Népszövetségből, rokon

szerveznek egymással. A háború egy területi konfliktus miatt, továbbá az ifjúság nevelése okából fog keletkezni. Mint 1914-ben, az utolsó szó itt is Angliáé lesz, amely megakadályozhatja a háborút, ha kijelenti, hogy kész Franciaországot minden támadás ellen megvédeni.

Techirghiol, Plaja, Eforia, Grand és Neptun szállodáinak igazgatósága

értesíti tisztelt közönségét, hogy a nyári szezon 1934. június 15-én kezdődik. Szobák fenntartása ügyében már lehet intézkedni a Soc. An. pentru Exploatarea de Stațiuni Balneare si Climaterice társaságnál Bucuresti, Str. Episcopiei No 2. Telefon 357 13.

Egy a pe évét

Medias-Medg

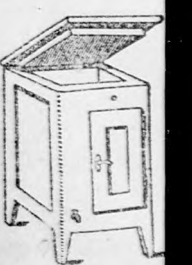
ban újra szakgyesen és menoszlophoz melmentáris erőve mint egy évve ből kitört. Egy végzett kalkul valóságga m sokat tett. Mirta, hogy a mőben évig fog állapítást ma működő mérőe a gáz nyomása gázmennyiségű tövé a kalkul a lángoszlop H csak abban az vagy földesuszát elzárja.

Schun mernő azonban nem amit Popescu egyetem európai állapított megjint, amennyil kilométernyi tter mélységből a tíz kétszázny ugyanolyan na méter mélység akkor nyoleszá

Az Popescu Voi annak igazolás rendkívül gazd földgázmezők. 42 gázmedence milliárd köbméter mélység leg a gázat főközött vélem. Olyanok is vol gázmedence vizek és Atanas Amerikai mér hogy ezek a s nyek, mert a Az utóbbi év is azt állapított dence területét földgáz van.

Ami a med károkat illeti, fékük. Huszó líó köbméter ily 360 millió el a medgyesi Schun német felet a valóság zad alatt 18 m tul el az égő

Hogy összeg arról furesa v erdélyi meden nyiségű a föld nálásával egés ne látni fűtő földgáz társasá 89 millió köbmé ség pedig a földási termékek pótolódik. Vé

Egy optimista német geológus 50 évet, a pesszimista románok 280, esetleg 800 évet jósolnak a medgyesi lángoszlopnak

A medgyesi láng körül 2 héttel hamarabb érik a gyümölcs

Medias-Medgyes, június 1. A napokban újra szakemberek szálltak ki Medgyesen és mentek ki a hatalmas lángoszlophoz mely ma is éppen olyan eleméntáris erővel lobog a hegyek között, mint egy évvel ezelőtt, amikor a földből kitört. Egy német mérnök: Schun végzett kalkulációkat a helyszínén és valóságilag megdöbbentő megállapításokat tett. Mindenekelőtt megállapította, hogy a medgyesi lángoszlop még ötven évig fog égni. Schun ezt a megállapítást matematikai pontossággal működő mérőeszközökkel tette, melyek a gáz nyomásának és a katlanban lévő gázmennyiségnek alapján teszik lehetővé a kalkulációt. A mérnök szerint a lángoszlop hamarabb is elalszik, de csak abban az esetben, ha földrengés vagy földeszamlás a gázomlás nyílását elzárja.

Nyolcvan vagy nyolcszáz évig

Schun mérnöknek az a megállapítása azonban nem mindenben egyezik azzal amit Popescu Voitești, a kolozsvári egyetem európai nevű geológia tanára állapított meg. Popescu Voitești szerint, amennyiben a gáz husz négyzetkilométernyi területről, háromszáz méter mélységből fogyaszt el földgázt, a tűz kétszáznyolcvan évig égne, de ha ugyanolyan nagyságú felületen 1500 méter mélységből táplálja a földgáz, akkor nyolcszáz évig is eltarthat.

Az erdélyi földgázmezők

Popescu Voitești ezt a megállapítást annak igazolásul is teszi, hogy milyen rendkívül gazdagságuk az erdélyi földgázmezők. Az erdélyi medencében 42 gázmedence van, mely mintegy 72 milliárd köbméter gázt tartalmaz. 1700 méter mélységben. Az adatokat illetően a gázát felfedező magyar tudósok között véleménykülönbségek voltak. Olyanok is voltak, akik szerint alig 17 gázmedence van, románok, mint Mr. zek és Atanasiu szerint mindössze 15. Amerikai mérnökök kalkuláltak ki, hogy ezek a számok fölöttebb szerények, mert a gázmedencék száma 42. Az utóbbi években végzett kutatások is azt állapították meg, hogy a gázmedence területén sokmilliárd köbméter földgáz van.

Huszonnégy óra alatt egy millió köbméter gáz

Ami a medgyesi gázkibővítés okozta károkat illeti, azok egészen ijesztő mértékűek. Huszonnégy óra alatt egymillió köbméter gáz pusztul el. Évente így 360 millió köbméter gázt fogyaszt el a medgyesi égő gázkut. Amennyiben Schun német tanár kalkulációja megfelel a valóságnak, úgy egy fél évszázad alatt 18 milliárd köbméter gáz pusztul el az égő gázkatlanban.

Tizennyolc milliárdnyi — füst

Hogy összességében mennyi ez a kár arról furcsa volna beszélni, hiszen az erdélyi medencében olyan óriási mennyiségű a földgáz, hogy annak kihasználásával egész Középeurópát el lehet látni fűtő és világító anyaggal. A földgázirtás mult évi termelése alig 89 millió köbméter volt, ez a mennyiség pedig a föld mélyén nyugvó rothadási termékek folytonos elváltásával pótolódik. Végeredményben tehát bár-

mennyi gáz is pocsékolódik el, hogy így mondjuk, akad utánpótlása is. A medgyesi lángoszlop évente mintegy négyszernyit fogyaszt el, mint a mennyi Románia évi földgázfogyasztása, ez a földgázárak közeparányosát számítva évi 360 millió lejt jelent, ötven év alatt, Schun optimista kalkulációja szerint 18 milliárd lejt értékű földgáz pocsékolódik el az égő földgázoszlopnak.

A lángoszlop és a gyümölcs-termes

Vannak azonban a lángoszlopnak előnyei is. A mult évben például Erdélyben katasztrofálisan rossz volt a szőlőtermés. Egyedül a medgyesi lángoszlop közelében érett meg a szőlő és volt olyan bőséges termés, mint még soha eddig. Az idén tavasszal a medgyes környéki hegyeken 2 héttel hamarabb virágozott a gyümölcs, mint az ország többi részén, még a legmelegebb régiókban is. Ez a medgyes környéki falvak lakosságát fokozatos gyümölcstermelésre ösztönzi.

A vidéknek másik előnye, hogy a medgyesi gázkut a turistáknak kedvenc szórakozóhelye lett. Élélmes szá- szok már vikendházakat és vendéglőket építettek a gáz tövében, a fürdőhelyek villatulajdonosai pedig megdrágították azokat a szobákat, amelyeknek balkonjáról vagy az ablakokból jól látható a lángoszlop. Különösen alkonyatkor vannak csodálatos látványok, ilyenkor ez az égboltot bíborvörös színekben fűrészi meg. Rövidesen, mint ahogy a mereni szondatúznél történt, hangos filmet fognak készíteni a lángnál...

Vannak tehát előnyei is a gáztűznek. Ezeket azonban természetesen nem respektálja a gáztársaság, mely mindent megkísérel, hogy a vadul lobogó őserőt a technika eszközeivel megfékezze. Rövidesen újabb oltási kísérletek lesznek. Hogy milyen eredményt, arról szkeptikusan nyilatkoznak a román geológusok...

dasági jelentések figyelembe vételével módosító javaslatokat tegyen. A bizottság munkája iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg az Egyesült Államokban. De senki olyan meglepetésre, mint amint a jelentés keltett, nem számított.

A május 20-án közzétett könyv 80 ezer szóban taglalta az ujjáépítési tervet és kegyetlenül brutális támadást intéz az agytröszt ellen. A bizottság 133 panaszt hallgatott meg, amelyet 18 ködex ellen nyújtottak be. Egyelőre a villamosági, fém-, acél- és szénipar helyzetével foglalkoztak. Ismeretes, hogy a N. R. A. „igazságos és kiegyensúlyozott szabadversenyt” akart inaugurrálni.

A jelentés ezt a programot feljuttat és illuzórikusnak nevezi. Amit egy nagy termelői szövetség verstynek hisz, az a kistermelő a legellenesebb konkurenciának tart. A két álláspont között nem lehet kompromisszum. A bizottság ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy mindenféle konkurencia vad bestialis és romboló hatású. A javaslat tehát a trösztösi tervre vonatkozó törvények visszaállítását ajánlja. A javaslat azt is hangsúlyozza, hogy az amerikai nép a föld kincseinek kellő kihasználásától várja az ország ujjáépítését.

A filmiparral kapcsolatban azt állapítja meg a javaslat, hogy ezzel kapcsolatos kodexek mintha a filmipar képviselőinek kívánságára készültek volna, mert a kodexek után is éppúgy megtarthatják pozíciójukat a filmiparban mint eddig.

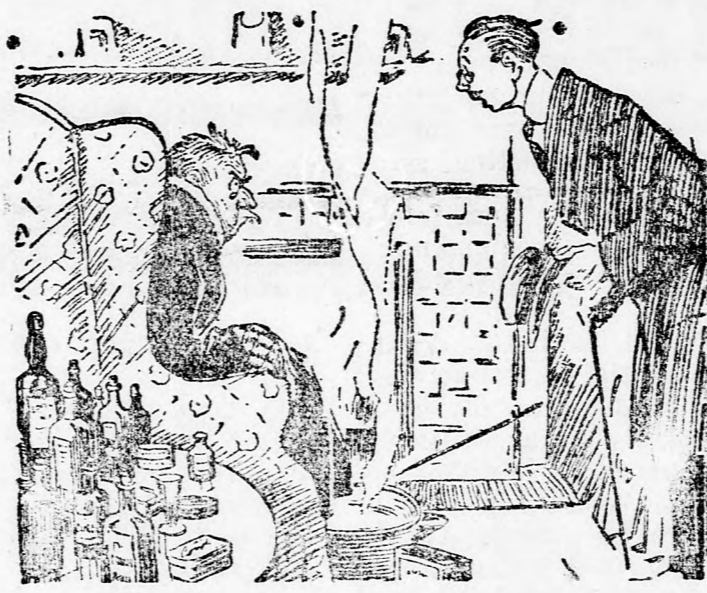
Ugyanílyan hangon és ugyanezzel az indokolással zuzza össze a bizottság jelentése az összes többi kodexeket is, amelyek a felsorolt ipari ágak ujjáteremtésére vonatkoznak. A jelentés végeredményben azt a feltűnést keltő konkluziót szövegezi le, hogy az NRA-nak választania kell a monopóli rendszer támogatása és a szocializáció között, mely a legszigorubb ellenőrzést és a magántulajdon szocializálását követeli meg. Megállapítja a bizottság, „felhatalmazni a kormányt arra, hogy a haszonlesőket támogassa, az nem ter- gazdaság, hanem a tömegek kizsákmányolásának általános megszervezése.”

Ezek a konkluziók érthető megdöbbenést váltottak ki az amerikai közvéleményben, amely most feszült érdeklődéssel várja, hogy mi lesz Roosevelt agytrösztjének válasza a bizottság jelentésére.

— Rövid hírek mindenünnen. Havannában két hónap óta sztrájkban álló szőlő- sőséges munkások felgyújtották az egyik nagy papirgyárat. A kár 600 ezer dollár. Husz gyanúsítottat őrizetbe vettek. — Nyolc osztrák volt védőrségit, akik a februári támadás után külföldre távoztak s ideiglenesen Lettországra telepedtek le, nemkívánatos propaganda és a felté- politikába avatkozás miatt kiutasítottak az ország területéről. — György angol király július 18-án nyitja meg a Liverpooli Birkenheaddel összekötött 421 kilométer hosszúságú Mersey-álgátot, amely a világ legnagyobb vízalatti alagútja. — Pembroke Sephens angol újságíró kiutasították tegnap délután Németországból, mert hamis és tendenciózus híreket írt a Daily Expressbe. — A pápa ma töltötte be életének 77-ik évét. Ez alkalommal számos üdvözlő táviratot kapott Olaszországból és a külföldről. — A kiani tanhí- swangi bányák egyikében tűzvész pusztított. 32 munkás szénre égett, sokan súlyos égési sebeket szenvedtek. — Megkezdődtek Piccard detroitli sztratoszférai repülésének előkészületei.

— Két urileány körülautózta a Földet. Newyorkból jelentik: Egy évig tartó autózás után hazaérkezett Newyorkba két fiatal lány, akik körülautózták a Földet. A két lány: a 27 éves Lella Roosevelt, az elnök unokahuga és a 26 éves Edna Olmsted. Különleges teherautón indultak utnak, a kocsi belsejét hálószobára és ebédlőre osztották fel. Newyorkban behajóztak, Antwerpenben kiszálltak és végigrobogtak Európán, majd átkeltek Kis-Azsiába. Ott nagyon sok bajuk volt a rossz utak, az égennel fejüket tagadón rászó törökök és a kiismerhetetlen utjelzések körül. Többször ökrösfogat huzta ki őket a kátyúból. Perzsiában kirabolták őket. Indiában ismét hajóra szálltak és Ausztráliába mentek, ahol kereszttűzragtak a Sivatagon. Egy év alatt 30.000 kilométert tettek meg kocsijukon. Különösebb bajuk nem történt az uton, de megérkezésük percében Miss Roosevelt eleszott a liftnél és karját törte.

Hogyan?... Még nem próbálta ki a Togal-t?!...

Togal millió esetben bevált mint hatásos szer

Rheuma | Köszvény | Ulőidegzsába
Spanyolnátha • Ideg- és főfájás • Hűléses megbetegedés esetén

Nincs ennél jobb szer! Biztosan használ!

Demititete hasonló készítmény, bárholgy dicserik is, nem tud felmutatni több mint 6000 orvosi véleményét! Togal oldja a húgysavas és így a bajt közvetlenül gyökereiben támadja meg! Ne kísérletezz más hasonló szerekkel! Mások megtették ezt Ön helyett és Ők mind más hasonló szerekkel! Mások megtették ezt Ön helyett és Ők mind más hasonló szerekkel! Mások megtették ezt Ön helyett és Ők mind más hasonló szerekkel! Mások megtették ezt Ön helyett és Ők mind más hasonló szerekkel!

Togal-t szednek most: Egy kísérlet Ön is meg fogja győzni! Az összes gyógyszerár- rárban és drogeriákban. Leírás: A Togal gyógyszer készítmény!

Az agytröszt által létesített ellenőrző bizottság a legsúlyosabb kritikában részesítette Roosevelt ujjáépítési kódexeit

A monopolok támogatása helyett a szocializált ter- gazdaságra való áttérést javasolja Clarence Darrow

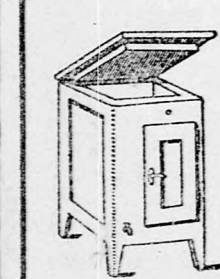
Newyork, június 1. Az hatalmas of- fenziwa, amelyet Roosevelt Amerika prosperitásának visszaszerzésére indí- tott, érthetően a gazdasági és pénzügyi élet vezéreinek erőteljes ellenállását is kiváltotta. Az ebből az irányból ellindí- tott támadásokra az Egyesült Államok elnöke nem keresett és nem is akart ke- resni igazolásokat és kimagyarázkodást. Roosevelt népszerűsége még ma is érin- tetlen és nagy vezérkarának határozott- sága egyáltalán nem csökken. De az ame- rikai közvélemény nagy része közelebbről akart megismerkedni az N. R. A. (Nem- zeti Ujjáépítési Alap angol rövidítése) programjával és ténykedésével annál is

inkább, mert az amerikai munkásság so- rozatos zavargásait nyugtalanítást kell tettek.

Ennek volt a következménye, hogy Roosevelt a nemzeti ujjáépítési alap ke- belében bizottságot alapított, melynek elnöke Clarence Darrow lett, akit Amerika legfőlemetesebb bünyügyi ügyvédjének tekintenek.

A bizottságot felhatalmazták, hogy je- lentést tegyen, melyben állapítsa meg azt, hogy az ujjáépítési kódexek a tőkés monopóliumok kiküszöbölésére vagy me- gerősítésére alkalmasak-e, hogy a kis vál- lalatokat elnyomják és felhatalmazta egyben a bizottságot, hogy az észlelt gaz-

JÉKSZEKRÉNYT,
modern és garantált hűtőképeségűt készít **GRÜNWALD JAKAB** fémipari üzem **CLUJ,** Calea Decebal 23. Előnyös vidéki szállítást

ág által rendezett Varsóban. Mint- er vonult fel a hatalmas termé- nek „a zsidó nép- agba való szabad- ch Najstadt mun- szónok, aki szoli- e dolgozó és har- n állást foglalt a e ellen, kik zsidó- bokkal dolgoztat- a kormányt, hogy- kasság előtt a Pa- ndorlás utját.

ajtó beszéde után fogadtak el, mely- kézöket tartalmaz- esebb tiltakozását- i bevándorlás kor- időben, amikor a- és teljesítmények- kekedett az ország- es minden vonalon- k zsidó munkás- s annál is veszedel- esek a gazdasági- anem a zsidó gaz- s magával hozza- megbélyegzi azon- illetvényesek ár- ják a zsidó mun- angol közigazga- támadásokat intéz- munká ellen. A nép- kkal a munkásve- ot állottak zsidó- es le lettek ezért- laris a Vaad Leu- disuvval abban a- zsidó bevándorlásért- folytat. A veszély- ság összekonstru- sta mozgalom és a- elölés és törvényes- sorakozniok.”

1 tisztított, festett ruhák közötti

árt ügyben?

tre-perben

a védelem kéri a ki- főügyész ellenvetése- gátározza, hogy Har- és kihalgatja.

Harwich elmondja, szerint Stavisky láb- anak azokhoz a nyo- menekülő gyilkosok- n. Cvi Holzer titkos- b elmondja, hogy je- kor Arjosoroffné a- zsa a gyanúsítottak- rovetkezőket hallotta- ab fényképeket is”.

ESZ”
es Annales” című

sal. A háboru egy- miatt, továbbá az- ből fog keletkezni- tóló szó itt is Ang- egakadályozhatja a- i, hogy kész Fran- támadás ellen meg-

es Neptun

15-én kezdődik. centru Exploatarea r. Episcopiei No 2.

A fattyu

Tapsony Endre híromfelyonásos színjátékának bemutatója a Magyar Színházban

Csütörtökön este mutatták be a Magyar Színházban a süleimedi református lelkész: Tapsony Endre dr. zsidótárgyú darabját, a Fattyut, amelyet különösen irodalmi és művészi oldalról élénk érdeklődés előzött meg. El tud-e mélyülni egy magyar felekezet papja zsidó problémákba, van-e jellemző készsége zsidó figurák megfestéséhez, tudja-e úgy megszólaltatni alakjait, hogy abból ne törjön ki a nemzetiségek egymás elleni gúnyolódása vagy — ami még csunjabban — egymás melletti vályveregetése. Ilyen kérdések foglalkoztatták az embereket.

A bemutató a kérdésekre kielégítő választ adott. A meleg, őszinte siker, ami végighullámzott az estén, nemcsak az író Tapsonynak szót, hanem a talpig embernek, a modern, a tág horizontu lelképíztornak, az emberszerető, a szívére hallgató művészeknek.

Nuszbaum Baruch falusi kocsmáros bevonul és már harmadfél éve harcoskodik, hol a front futóárkaiban tetvek és golyók között, hol a front mögötti spítálokban. Elég volt! Két és félszáz év alatt — gondolja — megválaszodhatna, hogy mi is az értelme a végeláthatatlan üdöklésnek. És egy ütközet után, amikor a hadosztályát az ellenség szíjjelveri, megszökik és hazajön. Itthon kétség és öröm. Katasztrófa zsidu a nagyszamu családra, ha kiderül. De micsoda boldogság egyben a tudat, hogy a családfe távol van a golyó és srappel gyilkos birodalmától! Baruch itthon van és imádkozik. Az ima lecsendesíti a lélek háborgásait: a bujdosó okoskodik. Saját filozófiája szerint ő ugyanolyan hős, mint aki odakint van. Mi a harctéri hősiesség vejeje? Aláírandó lelki izgalom: félelem, elszántság és remény keveréke. Két és félszáz harctéri céltalan hősiesség után, lesz amíg lehet egy otthoni hős — főt a padlason. Ütközet után lógott haza, nem fogják keresni, a hivatalos listán az eltűntek között fog szerepelni. Csak az asszony és felnőtt leánya, Regina tudják.

Nyitva kell hagyni a padlásajtót. Akkor senki nem fog gyanut.

Másfél esztendőig él a padlason. Ejszaka jön, rendbehozza a boltot és amikor tudja, hogy a hét gyermek a szék, még kíváncsi, ébren van-e az asszony. Ha nincs ébren, nem baj. Felkölti. Amiből aztán megszületik a nyolcadik gyermek és pedig 1918 októberében, amikor már nemcsak az újszülöttnak lehet örülni, hanem a békének is. Az életnek.

Hát, van még egy elintéznivaló. Az asszony szegyenben maradt és Regina emiatt elvesztheti völégényét, aki nem „beszél” parit, hanem szívének jegyese. Baruch ezt is rendbe hozza. A zsidók tekintélyének, reb Herschnek, a sakternek, elárulja, hogy másfél éve itthon volt, a gyermek — köser. Így tudta meg Mörice az igazat. Minden békességben kibontakozik. Hogyne, hiszen: béke van.

Ennyi a mese. Nem sok. Ennél több a darabban az, ami nem is akar, nem is tűr mesét: a jellemek felsorakozása. Ahány alak, annyi kidomborított, finomra cizellált karakter. A sűrjút látó, öreg Zoger, a biblías, az egész zsidóságért felelősséget érző reb Hersch, a szoknyavadász jegyző, a mundérjában is félszeg Mörice, a háboruban megvadult és egy emberi léteire megszelídíthető parasztnak, a lo-csogó asszonyok, közöttük a parázna Fejessné, a ka'andszerető Kun Bence és a féltékeny Török András megannyi jól megfigyelt és biztos kézzel megrajzolt alakja a műnek. A párbeszéd izés és folyamatos, gyökerükig természetes nyelv. vezeté külön művészi értéke a darabnak.

Pekete Mihály rendezte és ő játszotta a főszerepet. Amikor beszélt vagy amikor süttögött, sorsokat teremtett. A némajátéka (az első felvonás végén volt) ezuttal a leghatásosabb. Héber imája annyira illuziót keltő (pedig mennyit „chüperolt”!), hogy mellettem valaki sietve feltette a kálapját. Juhász Eta a sopánkodó, ösztövére asszonyt, Rachelt játszotta realis színekkel, míg Hegyesi Lea a leányt, Reginát alakította szentimentális finomságokkal. Markáns játékot adott Kornai, aki reb Herschnek és Borovszky, aki a jegyzőt elevenítette meg. Tompa Laci mint Mörice újra rokonszenvesnek mutatkozott. Kőszegi Margit játszotta Fejessné, amelyre kimagaslott a nő szereplők közül. Horváth László keménykötésű Kun Bencéje és Bereng Béla magyar Török Andrása emékezetes szín-

Kellemes meglepetés

lesz az Ön számára, nagyságos asszonyom, ha egy látogatást tesz a GALLIA gyár áruházában. Meg fogja ott találni az idei nyár összes selyem-újonságait, kiváló személyzet fogja fogadni Önt és áll készséggel rendelkezésre felvilágosításokkal és tanácsokkal, végül pedig állandóan rendelkezésére állanak a legjobb párizsi divatlapok.

Várjuk az Ön látogatását, asszonyom

GALLIA

 CLUJ Str. Gen. Neculcea 2.

pad: produciók, Szabadkai öreg Zogerje mintha Solem Alechem egyik regényéből jött volna ki.

Ismételjük, a siker teljes volt. A harmadik felvonásban azonban pár egyenlenséget ki lehetett volna simítani. A parasztleányka (a tehetséges Simon Ilonka csinálta, ügyesen) megjelenése még nem ad okot az elesett szomszédért

való kaddisra. A Török András és Baruch közötti dialógus élesebben poénzhatta volna ki azokat a tendenciákat, amik a darab tengelyében állnak.

Az első két felvonás után többször teljesen hívták a lámpák elé a szerzőt és a szereplőket, de többször nyitászini tapsban is feltört a közönség együttérzése szerzővel és művészekkel. (sz. i.)

KÜZGAZDASÁG

A kompenzációs importról határozott a legfőbb kontingentálási bizottság

Bucuresti-Bukarest, június 2. A legfelsőbb kontingentálási bizottság tegnap délután értekezletet tartott Orhidan mérnök elnökelete alatt. Az értekezleten S. G. Dimitrescu az importszabályozás igazgatója, Manolescu a Banca Nationala vezérinspektora, Al. Polizu mérnök, Ficsinescu az iparösszövetség delegátusa, Staicovici és Negreanu, a bukaresti kereskedelmi kamara kiküldöttjei vettek részt.

Az értekezleten a kompenzációs importról szóló törvény alapelveit vitatták meg.

A legfelsőbb kontingentálási bizottság elhatározta, hogy az összes adósságfizetés ellenében kérvényezett kom-

penzációs import engedélyekről a Jegybank fog határozni.

A kompenzációs behozatali engedélyeket csak a külkereskedelmi deficitelt bíró államokból engedélyezik. Ezek az államok a következők: Németország Egyesült Államok, Csehszlovákia és Lengyelország.

A kompenzációs javaslatokban petróleum termékeken, bányabőrön és a „Monitorul Oficialban” megjelent más letiltott árukon kívül mindent lehet exportálni.

A kompenzációs kérvényekről az importszabályozó igazgatóság intézkedik.

Megállapítják a gabona kiviteli prémiumát

Bucuresti-Bukarest, június 1. A gabona export azokba az országokba, melyekkel aktív kereskedelmi mérlegünk van exportprémiumok alapján történik. A kivitel jutalmakat most állapítja meg a legfőbb kontingentálási bizottság.

Június végén kezdődik a nemzetközi buzakonferencia

London, június 1. A június végén kezdődő nemzetközi buzakonferencián azt

fogják ajánlani, hogy a kormányok szüntessék be a buzaatermelés fokozása céljából eddig nyújtott kedvezményeket, sergélyeket pénzbeli jutalmakat, hogy a további túltermelés elkerülhető legyen. Javasolni fogják azt is, hogy a termelést a szükségletnek megfelelően tovább csökkentsék.

A tiszegszlári vérvád, Eötvös Károly örökbecsű műve „A nagy per, mely ezer éve folyik s még sincs vége” 3 kötet, 1000 oldal 500 lej helyett most 99 lej Lepagenál Cluj. Kérjen ingyen „Judaica” jegyzéket Lepagétól!

A Jüdische Rundschau

Németország nagy, kétszer hetenként megjelenő zsidó lapja, amely a zsidó élet minden megnyilatkozásáról kimerítően informálja olvasóit. A

Jüdische Rundschau

a németországi cionista mozgalom lapja. A

Jüdische Rundschau

kétszer hetenként jelenik meg és előfizetési ára negyedévenként Lei 180. Romániából az előfizetési díjak a Banca de Credit Român Cernauti címre küldendők

SPORT

Vasárnap NAC—Universitatea Kolozsváron

Cluj-Kolozsvár, június 1. A tervbe vett Nagyvárad—Kolozsvár válogatott mérkőzés közbejött akadályok miatt egy későbbi időpontra maradt ugyan, ehelyett azonban egy nem kevesebb érdekességű mérkőzés lesz vasárnap Kolozsváron. Az Universitatea vezetősége ugyanis csütörtökön este lekötötte a NAC komplett együttesét a vasárnapi mérkőzésre.

A csütörtök esti tárgyalások alkalmával egyébként a két város vezetői egyesülete megállapodott abban, hogy az Universitatea hat hét múlva revansot ad a NAC-nak Nagyváradon.

A NAC csapata nemcsak hogy komplett felállításban áll ki vasárnap az Universitatea ellen, de gyengébb posztjain meg lesz erősítve Crisana játékosokkal, mert a nagyváradi csapat mindig is ambicionálta az egyetemiek elleni jó eredményes játékokat, éppen ezért alapos előkészületeket tesz a vasárnapi találkozóra.

Az Universitatea ugyancsak legerősebb felállításban állítja ki csapatát a zöld-fehérek ellen, természetesen Sferaval és Sepivel. A mérkőzést vezető bíró személyében is megtörtént már a megegyezés: értesülésünk szerint Clarel dr.-t kérték fel erre, aki a meghívást elfogadta.

A debreceni Bocskai Luganóban 1:1 arányban döntetlenül mérkőzött.

A berni Jungboys csapat 2:1 arányban győzött a mexikói futballválogatott ellen. A Romania — mint megirtuk — meghívást nyert Nagyváradra. A csapat a meghívást elfogadta és vasárnap a Török vésséi játszik.

Az amerikai válogatott futbalcsapat június 6-án Stuttgartban, 7-én Ulmban fog mérkőzni. A válogatottnak klubcsapatok lesznek ellenfelei.

Sepsí megvált az Universitatea-tól? Egyik fővárosi sportlap értesülése szerint Sepsí, a kolozsvári Universitatea kintinó kapusa Bukarestben szeretne játszani. A bukaresti lap szerint Sepsí ezen szándékát jelenlegi klubjának már be is jelentette.

Táncos a Crisanaiban? Nagyváradról jelentik: A Crisana vezetősége tárgyalásokat folytat Táncos Misivel, a Ferencváros szélsőjével, akit csapatának szereine megnyerni. Egyébként az igazolási idő közeledtével a klubok vezetői elindultak játékoskiszármazási körutjukra. A játékosok egész sora fog a nyár folyamán klubot cserélni. A kérdésre annak idején visszatérünk.

Bazu Cantacuzino tegnap megnyerte a Ionei Ghica kupát a bukaresti—mamala—galaci—jasi—csernovici—kolozsvári—nagyváradi—turnuseverni—bukaresti körrelépéssel. A pilóta ezt a távolságot 10 óra 28 perc alatt tette meg. Csernovic és Kolozsvár között az idő rendkívül kedvezően volt, a repülőnek jégesővel és nagy széllel kellett megküzdenie, úgyhogy itt a többi versenyző fel is adta a küzdelmet. Cantacuzino azonban bátran elrepült a donnavatrai havasok felett és turáját befejezve megnyerte a díjat.

USA—Kanada 5:0. Davis-cup mérkőzés. A győztes USA legközelebbi ellenfele az amerikai zónában Mexikó lesz.

Az USA centre Olaszországban marad. Bolognából jelentik: Donelli, az USA csapatának centercsatára nagyon megtetszett az olaszoknak. A legkomolyabb formában megindultak a tárgyalások, hogy Olaszországban tartsák a tehetséges játékos. Hír szerint Donelli már vissza sem utazik a csapatával, hanem le szerződik valamelyik egyesülethez. Annál is könnyebben megteheti, mert olasz származású fia és így könnyen megkapja az állampolgárságot.

Belgrád labdarugó válogatottja vasárnap Temesváron játszik a város válogatottja ellen.

Telefon 15-76

Schwartz Étterem és Szálloda

Cluj Cal. Reg. Ferd. 63. a neioz templommal szemben utonnan (talakítva GYONVÓRÚ KERTHEI VISÉGGEL. — PANSIO RENDSZER teljes ellátás szobával napi 8 Le)

Esküvők és Bankettek rendezését vállaljuk.

A ha

Kit ö

Prága, júniárcelő nénszomorú listSzámok és fel a lapokharmadik b ul. A listá akik Hitleráprilis 1-ig kezében. A Vorwärts” prágai liga mindazokna akiket menőngyilkossá lom napjain

A liga k szocialista ber halt m listán. Sololyán, sokalöle. A köv jük ki a m

1933 má shajn: Fri egy SA kas blatt).

1933 má J. Preuss. Zeitung).

1933 má Neumann k ban, ahová dett sérlés

1933 má yer munká ter Zeitung

1933 má véd, leletté

1933 má lapszerkesz nuk jelenté

1933 má Günther ü nyájában v

1933 má burg: Sieg mann-stras ra verték

1933 má Plaut ügy kaszárnyák

1933 má Max Bilec nyában (sz

1933 má schlager, (szemtanul

1933 má retlen zsid (Manchest

1933 apr ügyvéd, (TU).

1933 apr gutaütést fatták (W

1933 ap

Ha az a a nő fia

A harmadik birodalom zsidó veszteséglistája

Kit öltek meg és ki lett öngyilkos a németországi rémuralom napjaiban

Prága, június 1. Az emberi jogokért harcoló német liga prágai szekeioja szomorú listát tett közzé a napokban. Számok és nevek végtelen sora vonul fel a lapokon. Martirok nevei, akik a harmadik birodalomnak estek áldozatá ul. A lista felsorolja azoknak a neveit, akik Hitler uralomrajövele óta 1934 április 1-ig haltak meg a terror következtében. A Barnakönyv és a „Neue Vorwärts“ adatai alapján igyekszik a prágai liga kiadványa összegyűjteni mindazoknak a neveit, akiket megöltek akiket menekülés közben löttek le és kik öngyilkosságot követtek el a rémuralom napjaiban.

A liga kutatásai szerint a nemzeti szocialista uralom első évében 650 ember halt meg Németországban erőszak folytán. Sok zsidó név szerepel ezen a listán, sokan azonban hiányzanak belőle. A következő zsidó neveket emeljük ki a martirok soraiból:

1933 március 6. Berlin-Friedrichshain: Friedländer pékias, megölték egy SA kaszárnyában (Berliner Tageblatt).

1933 március 8. Berlin-Schöneberg: J. Preuss, halva találták. (Vossische Zeitung).

1933 március 10. Königsberg: Max Neumann kereskedő, meghalt a kórházban, ahová az SA legényektől szenvedett sérüléseivel szállították.

1933 március 11. Spandau: Erich Mayer munkás, holtra verték (Frankfurter Zeitung).

1933 március 12. Kiel: Spiegel ügyvéd, lelőtték (TB).

1933 március 16. Berlin: Leo Kreil lapszerkesztő, holtra verték (szemtanuk jelentése).

1933 március 18. Berlin: Joachim Günther ügyvéd, az SA egyik kaszárnyájában verték agyon (lapjelentés).

1933 március 18. Berlin-Charlottenburg: Siegbert Kindermann, a Hede mann-strassei SA kaszárnyában halálra verték (Berliner Tageblatt).

1933 március 27. Kassel: dr. Max Plaut ügyvéd, halálra verték egy náci kaszárnyában (szemtanuk jelentése).

1933 március 27. Berlin-Schöneberg: Max Bilecki, meghalt egy SA-kaszárnyában (szemtanuk elbeszélése).

1933 március 30. Berlin: Leibl Voll schläger, megölték és folyóba dobták (szemtanuk elbeszélése).

1933 március 30. Oberhessen: ismeretlen zsidó, kit felakasztva találtak (Manchester Guardian).

1933 április 1. Kiel: Fritz Schumm ügyvéd, agyonütötték a börtönben (TU).

1933 április 2. Kehl: H. Wertheimer, gutaütést szenvedett, miáltal letartóztatták (WTB).

1933 április 4. Berlin-Biesdorf: dr. Philippsthal, halálra verték (Brl. Tgbl.).

1933 április 4. Zubachwitz: Sauer számvévo, agyonütötték a hohenseini koncentrációs táborban (Neue Welt).

1933 április 6. Johann Georgenstadt: Max Niedermayer, agyonütötték a zwiekaueri börtönben (szemtanuk elbeszélése).

1933 április 7. Berlin: Hermann Stein schneider (Erik Hanussen), meggyilkolták (TU).

1933 április 10. Chemnitz: Fritz Engler fodrász, halálra verték (szemtanuk jelentése).

1933 április 12. Chemnitz: dr. Arthur Weiner ügyvéd, holtan találták, lelőtték (Frankfurter Zeitung).

1933 április 15. Berlin: Spiro 17 éves fiatalember, megölték egy SA-kaszárnyában (szemtanuk elbeszélése).

1933 április 19. Lipse: Alfred Elker keresztyén, agyonütötték zsidó kinézése miatt (Leipzigier Neueste Nachrichten és szemtanuk jelentése).

1933 április 20. Dortmund-Hörde: Kaminsky, agyonütötték a börtönben.

1933 április 22. Wiesbaden: Max Kassel tejkereskedő, agyonütötték a lakásában (DAZ).

1933 április 22. Wiesbaden: Salamon Rosenstrauch kereskedő, meggyilkolták a lakásában (DAZ).

1933 április 24. Wittmund b. Bremen: Cordes kereskedőt és fiát agyonlőtték (WTB).

1933 április 25. Dortmund: Mendel Haber kereskedő, agylőtték és a folyóba dobták (Dortmunder Generalzeiger).

1933 április végén Berlin: Kindermann, 17 éves munkásfiu, anyja előtt agyonverték (Deutsche Freiheit).

1933 május 2. Dinsburg-Hamborn: Danziger kereskedő, elfogták és halálra verték (szemtanuk elbeszélése).

1933 május 5. Berlin: Simon Katz iparos, lengyel állampolgár, halálra kirozták (szemtanuk jelentése).

1933 május 9. Wuppertal: dr. Mayer fogorvos, félholtra verték, majd folyóba dobták (szemtanuk elbeszélése).

1933 május 15. München: dr. Alfred Strauss ügyvéd, agyonverték (szemtanuk elbeszélése).

1933 május 25. Nürnberg: Schoss kereskedő, agyonlőtték (szemtanuk jelentése).

1933 június 23. Düsseldorf: Eduard Tabus órás, holtan találták, agyonlőtték.

1933 június 29. Nürnberg: dr. Rosenfelder ügyvéd, megölték a dachau koncentrációs táborban (szemtanuk jelentése).

1933 június végén München-Pasing: Michael Sigman, a dachau koncentrációs táborban megölték.

1933 július 1. Breslau: Max Margoliner, félholtra verték, kórházban meghalt (szemtanuk elbeszélése).

1933 július 10. Erfurt: Joseph Nies ügyvéd, meggyilkolták (szemtanuk jelentése).

BUZIAS GYÓGYFÜRDŐ (Román Nauheim)

páratlan szénsavas rádióaktív sós-savas forrásvizekkel.

Biztos gyógyhatás: sziv

és vérkeringési zavaroknál, szervi, elhízásos, érlelmeszesedés, vesebaj, vérszegénység, izomszűz, hólyaghurut és kimerüléses idegesség esetén.

Női betegség

a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett megbajok (Tabes, etc.) eseteiben a legjobb eredménnyel.

Természetes szénsavas sós-savas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés.

Kitűnő konyha, elsőrendű szállodák

Diétás penziók, mérsékelt árakkal. Új, modern uszoda, napfényes stranddal.

Fürdőidény: máj. 15-től okt. 1-ig

Frospektust, felvilágosítást szívesen küldünk. Muschong Buzias Gyógyfürdő RT.

Fürdőigazgatóság BUZIAS (Banat).

1933 július 10. Jena: Alfred Noll, meggyilkolták (szemtanuk jelentése).

1933 július 14. Stettin: Franz Braun újságíró, halálra kirozták a börtönben. (WBT).

1933 július végén Gerthe b. Bochum: Ortheiler kereskedő, agyonverték egy SA-kaszárnyában (Deutsche Freiheit).

1933 augusztus 30. Marienbad: Theodor Lessing egyetem tanár, meggyilkolták (lapjelentések).

1933 augusztus 30. Budapest: dr. Adolf Bauer (Khel am Rhein) súlyos sérülések következtében halt meg egy pesti szanatóriumban.

Dátum ismeretlen. Neustum b. Peperburg: Baruch nevű zsidó egyén, lelőtte egy rohamosztagos (Deutsche Freiheit).

1933 november végén München: dr. Theodor Katz, meggyilkolták a dachau koncentrációs táborban. (Deutsche Freiheit).

1933 szeptember 1-ig a következőket öltek meg a dachau fogságtáborban: Arthur Kahn utazó (Nürnberg), Erwin Kahn kereskedő (München), Goldmann utazó (Nürnberg), dr. Alfred Benario (München).

1933 április 6. Liechtenstein: Rotter igazgató és felesége, meggyilkolták. Menekülés közben a következő zsidókat lőtték is:

1933 május 19. Dachau: Leonard Hausmann (WBT).

1933 július 24. Achen: Arthur May.

1933 szeptember 8. Dachau: Felix Fechenbach (Neue Vorwärts). 1934 január 9. Ludwig Pappenheim újságíró (Deutsche Freiheit).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

Külön fejezet tárgyalja az öngyilkosok eseteit. Itt a következő zsidó neveket találjuk: Hans Sachs gyáros (Chemnitz), dr. Elias ügyvéd (Dortmund), Erich Baron (Spandau), Kaufmann (Gerr.Seesen), dr. Ernst Eckstein (Breslau), Ernst Katz banktisztviselő és felesége (Berlin), Nelly Neppach teniszbajnokné (Berlin), Wilhelm Kahn (Berlin), Rosenau és Rosenfeld (Gunzenhausen), Fink ügyvéd és felesége (Darmstadt), Arthur Landsberger író (Berlin).

A tordai osztálymérnökség egész tisztviselői karát letartóztatták

Az ügyvédek kifogásolják az ügyészség közbelépését, mert a vádlottak ellen nem volt még feljelentés

Turda-Torda, június 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A tordai pályamérnökség-nél Goró Ferenc főmérnök öngyilkosága után megindított eljárás olyan fejleményekhez vezetett, mely jogi körökben is izgalmat keltett. Tegnapi tordai ügyészség, mely már a nyomozás első napján két kolozsvári tisztviselőt tartóztatott le, mert az ügyészség álláspontja szerint nem ellenőrizték kellő erővel az ott történő munkásfizetéseket, most sorozatos letartóztatásokat foganatosít az osztálymérnökségnél. Tegnapi délelőzeten a hivatal összes tisztviselőit letartóztatta a tordai ügyészség és a CFR munkálatainak folytatásához szükséges volt a szomszédos államok és műhelyek személyzetét kölcsönkérni.

lápontot hangoztatták, hogy az ügyészségnek egyáltalában nem volt illetékesége az ügyben, miután a CFR a fegyelmi eljárást még be sem fejezte, bünvádi feljelentés pedig egyetlen tisztviselő ellen sem törték. Az ügyvédek irányu beadványt intéztek a kolozsvári táblához, mely a letartóztatási végzések fölött legfelsőbb fokozaton dönt.

A tordai ügyészség egyébként újra kolozsvári tisztviselőket idéz be, hogy az osztálymérnökség ügyvezetésére vonatkozólag információkat kapjon. Tordán természetesen nagy feltűnést keltettek az ügyészség sorozatosan foganatosított letartóztatásai.

A két kolozsvári tisztviselő védelmében kolozsvári ügyvédek utaztak ki Tordára és eljártak az ügyészségen védenekik érdekében. Az ügyvédek azt az áll-

SMINDRIK?

SZFAT AMENU

Héber nyelv tanulására alkalmas nyelvkönyv. Korlátolt mennyiségben kapható román és magyar fordítással is.

az UJ KELET könyvosztályában

Ara 140 lej

Szállítjuk utánvétellel vagy az összeg és portóköltség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

A KORAI VÉNÜLÉS ELKERÜLÉSE VÉGETT...

Ha az arc nem ráncos, a bőr üde és a mell kemény... ez ugyebár azt jelenti, hogy a nő fiatal?... «A jó vér teszi a bőrt széppé», mondják a délfraanciaországi asszonyok és igazuk van, a bőr szerves része a szervezetnek és annak minden változását magán viseli. Mielőtt a vér romlani vagy szegényedni kezd, a bőr színe viaszárgává vagy halványzürkéké válik; elveszti fényét, összerúncosodik rózsái elhervadnak. Joggal mondhatjuk tehát, hogy a szép bőr az egészség tükré. A korai vénülés elkerülésének előfeltétele a vér ifjúságának és tisztaságának megőrzése, amit azáltal tudunk legbiztosabban elérni, ha minden este beveszünk egy kevés URODONAL-t. Az

URODONAL

megőrzi az ifjúságot.

CHATELAIN gyártmányú VÉGBIZHATÓ MÁRKA. Kapható gyógyszerárkákban és drogeriákban.

Árnap

Universitatea

szváron

1934. június 1. A tervbe vett svár válogatott mérkőzések miatt egy ké-

paradt ugyan, ehelyett kevesebb érdekességű árnap Kolozsváron. Az érdeklődés ugyanis csu-

gátotta a NAC komplett napi mérkőzésre. A tárgyalások alkalmán város vezetők egyesültek abban, hogy az Uni-

verszák mulva revansot ad a stadionban. Nemcsak hogy komplett vasárnap az Univer-

sitás, hanem még a zöldmezőn játszó csapatok elleni mérkőzésekkel is megteremtődött a lehetőség arra, hogy a város vezetők egyesül-

jenek abban, hogy az Univerzita- tás vasárnap az Univer-

sitás, hanem még a zöldmezőn játszó csapatok elleni mérkőzésekkel is megteremtődött a lehetőség arra, hogy a város vezetők egyesül-

jenek abban, hogy az Univerzita- tás vasárnap az Univer-

sitás, hanem még a zöldmezőn játszó csapatok elleni mérkőzésekkel is megteremtődött a lehetőség arra, hogy a város vezetők egyesül-

jenek abban, hogy az Univerzita- tás vasárnap az Univer-

sitás, hanem még a zöldmezőn játszó csapatok elleni mérkőzésekkel is megteremtődött a lehetőség arra, hogy a város vezetők egyesül-

jenek abban, hogy az Univerzita- tás vasárnap az Univer-

sitás, hanem még a zöldmezőn játszó csapatok elleni mérkőzésekkel is megteremtődött a lehetőség arra, hogy a város vezetők egyesül-

Kis Lázár tündöklése és bukása

Bécs, június 1
A Századunkban Vambéry Rusztem tár sadalomtudományi szemléjében, Kis Lázár tündöklése és pusztulása cím alatt pompás tanulmánya jelent meg San Andor pozsonyi történetbuvárnak. Az alcím így összegezi a tanulmány tartalmát: Egy zsidó üzletember élettörténete és sorsa Mária Terézia korában.

Nem mindennapi élet elevenedik meg előttünk a Sas Andor jóvoltából. A 18. század nagy jogtalansága közepette csak árendásnak, kocsmárosnak, házalónak, lócsiszárnak, gabonakereskedőnek, egyáltalában: csak kicsi embernek, apró kuzkódóknak tudjuk elképzelni a magyarországi zsidót. Ez az elképzelés, amely nem igen támaszkodhat történeti adatokra, mert a 18. századbeli magyar-zsidó élet-ről alig-alig tudunk néhány adatot — amint most kiviláglik nem általános érvényű. Kis Lázárral pl. egyáltalában nem vonatkozatható. Ökegyelme — a róla fennmaradt okmányok így titulálják és a világért sem biggyesztek a neve mellé az egyébként szokásos zsidó jelzőt — jelentősen, sőt éppenséggel hasonlíthatatlanul több ennél. Nagy vagyoni és nagy befolyású ur, akivel, amikor „kinstár kárára elkövetett sikkasztások miatt” perbe fogják és börtönbe vetik, még akkor is „Hochgehrter Herr!” megszólítással levelezik Pest város bírójával és tanácsával. És akinek számára a börtönbeli jó bánásmódot a zsidófaló Mária Terézia sajátkezűleg rendeli el.

Négy uradalmát bérel a Károlyi családnak, — tehát a teljes birtokkomplexumát, Házi zsidaja a magyar udvari kamara elnökének, Grassalkovich Antal grófnak, ami annyit jelent, hogy a grófi birtokok gabona és jóság termését ő vásárolja össze és értékesíti állandóan. Kinstári birtokokat bérel és pedig akkora kiterjedésben, hogy az általa fizetett bérék 10 százalékát teszik ki a kamarai jóság összjövödelmének. Ahétkéves háború folyamán nagystílusú hadseregszállító; csak lovakat például: 400 ezer forintért szállít 1760-ban Tizezer mázsaszámra vásárol és szállít ki az országból dohányt. Lengyelországba tokaji borokat exportál viszont onnan prémét, bört gabonát, és jóságot hoz be. Szoros üzleti kapcsolatai, felolgozó telepei, raktárjai vannak Csehországban, Stájerben és az Adria partvidékén. Nagy pénzületeket bonyolít. Mánásokat, főtiszteket, magas rangú hivatalnokokat és jelentős közneveseket lát el kölcsönökkel, városokat, közműzményeket finanszíroz. A Kis Lázár 50 ezer forintos kölcsöne révén válik lehetővé a magyar nemesi testőrség létesítése, amely a magyar irodalmi és politikai élet megújításának lett nemcsak a kiindulási pontja. A vonatkozó szerződés Pálffy kancellár és mellette szép, kacskaringós héber betűkkel Kiss Lázár atyámfia irták alá. Nagy a becsülete mágnás üzletfelei előtt. Károlyi Antal és Grassalkovich Antal grófok az egész vagyonukkal kezkeskednek érte és amikor börtönbe kerül Grassalkovich közvetlenül a királynénál instanciázik és pedig erősen izgató hangon a szabadonbocsátása érdekében. Egy másik mágnás a birtokán ad hajlékot földműlővé tett feleségének s gyermekeinek. Amikor a kinstár parancsára miskolci törzsökös lakásának berendezését lefoglalják, a leltárból nagyuri fényűzés meglepő képe bontakozik ki. A szebbnél-szebb zsidó szertartási tárgyak, kegyeszek mellett, garmadászámra akadát a Kis Lázár ládájában gyűrű, ékkő, ezüst meg arany. Szekrényei a pompás női és férfi öltözékek sokaságát őrzik, istállójában 18 ló és 16 fejőstehén áll. Nemesvéri paripái vannak, házi és birtokai és pedig a maga nevében az ország minden részében. Az öcszvagyonát negyedmillió forintba becsülik hivatalosan is. a kinstárnak tehát bőségesen van fedezete a 100 ezer forintnyi kárta, aminek okozásával megvádolják. De a háborúra következett nagy állami pénzhány mellett az egész vagyoni elkobzása, megkaparintása a volta-képpen cél. A pernek sohasem lesz vége, Kis Lázár (a fogvatartását személyesen Mária Terézia rendeli el) a börtönben hal meg, a hatalmas vagyon, a nagy-szerűen megszervezett üzlet széjjelzúlik. Pedig össze-vissza egy ember feljelentése vádaskodik ellene, ezt is egy hoppon maradt és rosszhírű versenytársa, Zalmánovics Wolf homonai bérlovó teszi, aki a 3000 ezer aranyat kitevő „Denunziantendrittel” örömeire — hatalmas summa!

egészen ennek az ügynek „szenteli” magát. Egyre áskálódik, egyre fűti a kemencét Kis Lázár alatt és titulust farag magának ebből a foglalkozásból: Simon Lázárischer Denunziant, — így írja alá magát a feljelentéseiben. Segítőtársa, akivel aztán eszanyán, összemarakodik és akit a felháborodott pozsonyi zsidók alaposan helyben hagynak, egy pozsonyi zsidó vendéglős, Selig Wolf a neve. Ez a sötét alak hűszen hivatkozik beadványaiiban hűségére, sok év óta ismert besugói szolgálatára.

Abban tökéletes igaza van Sas Andornak, hogy a Kis Lázár nem mindennapi élettörténetének, — a vonatkozó okmányokat ő ásta ki a bécsi udvari kamara porrétegei alól — rendkívül sok a szociális és gazdasági tanulsága van. Azzal azonban nagyon elvetette a sulykot hogy a Kis Lázár pályáját a Jud Süß-szel hasonlítsa össze. Süß zsidó egy német állampénzügyeinek hivatalos vezetője és szinte diktatórikus erejű politikai faktora volt, míg Kis Lázár Fiumétől Varsóig, Nagyszombatól Bécsig elágazó tehát óriási méretű üzleteket bonyolított ugyan de végeredményében működése megmaradt a magángazdaság keretei kö-

zött. Politikai sulyka sohasem vergődött. Az sem áll, hogy Kis Lázárról nem esett volna még említés más történeti munkában, — amint ezt Sas írja. Nem vagyok céhbéli történetíró, de ahogy hirtelenében kutatók a memóriámban, megállapítom, hogy már két helyen is találkoztam vele. Lakosnak a nagyváradi zsidókról szóló munkájában — például. Lakos nagy befolyású, kiváltságokkal rendelkező, igen gazdag és előkelő zsidónak minősíti. Részleteket persze nem tud róla. — ezeknek kiderítése a Sas érdeme — csak azt, hogy 1723-ban került a városba (a régi Váradra) és 2000 darab aranyat tett le kauciókép, amit az uriszek közbelépésére visszakapott, amikor a város szerződésszegő lett vele szemben. Amikor más zsidónak még meghálni sem szabadott Váradon, ez a „haebreus” letelepülési és árendálási joggal is rendelkezett, — csodálkozik Lakos. De szerepel a neve Richtmann Mózes A régi Magyarországi zsidósága című kompilációjában is. Kiváltságos kereskedőként, akinek nagy érdemei vannak a királyi kinstár körül, emlegeti egy kamarai oltalomlevél, amelyet az óbudai zsidók kaptak. A Magyar Zsidó Szemle, ahonnan Richtmann ezt az adatot vette, ninosen kezemügyében. További részletekről nem tudok tehát. De egészen bizonyos, hogy ott is, egyebütt is szerepel, persze csak kevésbé jelentős részletek erejéig. A teljes jelentőségét a Sas érdekes írása tárja fel először.

(g. s.)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Ihász-Fekete társulat heti műsora

- Szombaton délután 6 órakor: Népe-ő. adás! Minden jegy 10 lej. Kék Duna operett-ujdonság. E szezonban utoljára.
- Szombaton este 9 órakor: A fattyu.
- Vasárnap délután 3 órakor először: Fehér orchideák. Operett-ujdonság.
- Vasárnap délután 6 órakor: Fehér orchideák. Operett-ujdonság.
- Vasárnap este 9 órakor: Fehér orchideák. Operett-ujdonság.

Hétfőn este 7 órakor: Nagy kabaré és Körösladányi fellépte.

Hétfőn este feltizkor: Nagy kabaré és Körösladányi fellépte.

Kedden este 7 órakor: Nagy kabaré és Körösladányi fellépte.

Kedden este feltizkor: Nagy kabaré és Körösladányi fellépte.

SÁRGA LILIAM következik!

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Szombat, vasárnap: Kettős műsor (2 film) egy helyárért: I. Vértessz. Szenzációs cow-boy premier. Fősz.: Buck Jones híres erőművész és box-bajnok. II. Egy bolond ötlet. Operett. sláger. Willy Fritsch és Bárony Rózsa. 15, 20 lejes helyárak. Vasárnap d. e. 11-kor nagy matiné 2 filmmel.

Ha az arcbör elvesztette szépségét és hamvasságát -

eltűnik a báj és a siker — nem marad más, mint az emlék és a bánat!

Betegség, szenvedések, könnyek az arc-bör ellenségei. De a legveszedelmesebb ellenség mégis a silány minőségű puder. Minden nő naponta legalább négy-szer, de általában husszor viszi arcához a puderemacstot és ha a használt puder silány, maró, olcsó, káros anyagokból készült, saját maga mérgezi meg arcbörét, teszi tönkre annak hamvasságát. Ezért hasznol az intelligens nő, aki a puder fontos szerepét az arcbör gondozásában és szépségének a megővésében jól ismeri, csak olyan pudert, amelynek eredetét ismeri és amelynek minőségéért elsőrendű cég szavatol. Ha a nők meg vannak elégedve egy gyártmánnyal, ugy annak híret terjesztik — nekik köszönhető a „lady” gyártotta Chat Noir puder nagy népszerűsége is. Az első doboz meg fogja győzni, hogy ez a puder sokban különbözik a többitől. Tapadó-képessége, finom illata, finomsága az arcbörnek azt az üdéséget kölcsönzi, amelyet a költők annyiszor megénekeltek.

Chat Noir
PUDER

EGY DOBOZ 20 LEI

AZ OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtöktől szenzációs premier: Kelet varázsa. Izgalmas keleti történet tele zenével és eredeti felvételekkel. Főszerepekben: Camilla Horn és Jack Trevor. Hallgassa meg az új hangos lemezgépünket!

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: A szőke párdúc. Csodás felvételek exotikus film, főszerepekben: Clark Gable és Joan Harlow.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Sörben az igazság. Szenzációs vig-játék, főszerepben: Malec (Bustee Keaton).

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy szó 1 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Aláírást keresőknek 50 szavalelredvesmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy fogadjunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Különbejárati jól butorozott szobát keresek a Ferdinánd uton vagy közelében. Címeket a kiadóba „Főtiszviselő” jelzőre kérek.

Központban különbejárati butorozott szoba, teljes ellátással és fürdőszobával. Használattal kiadó.

Köser vegetárius koszt f. hó 15-től temet kapható a Família köser vegetárius étteremben Unió u. 10., hátul az udvarban, ahol Schwartz Ignác né vezetése alatt az elismert elsőrendű konyha áll a közönség rendelkezésére. Figyelmes, szorid kiszolgálás, mérsékelt árak. Abona. előjegyzéseket már elfogad.

Lehrerin suche auf ständige Posten. Offerte mit Lebensbericht an David Gross Satu-Mare, Petru Rares 35.

Intelligens fiatalember teljes ellátással kaphat azonnal ort. zsidó uricsaládnál. Calea Traian (v. Árpád ut) 3.

Vesznük-öladunk alig használt patel-fónokat, rádiókat, dísztárgyakat, fényképezőgépeket, stb. Állandó képkiallítás, olcsó árak! „PAX”, Calea Victoriei 6.

Erdély. Bánát részére agilis és kaució-képes képviselőket kerestetnek. Cím a kiadóban.

Keresek jómegjelenésű, intelligens, művelt, jó családból való, derék fiatal-embert üzletszerzői és könyvelői állás betöltésére, esetleg házassággal egybekapcsolva. Cím: „Huszéves” jelzőre a kiadóba.

Fűszer-esemegeüzlet, jól menő. Kolozsvár központjában, komplett berendezéssel, áruval eladó. Hozzáértőket 2 szobás lakás, száraz pincehelyiségek, padlás, raktár. Érdeklődni Rudolf Mossénál Cluj.

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

Állandó énekkarunkba
jóhangu zeneértő
tenoristákat keresünk
Jelentkezni Rabetz B. főkantort Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 54. szám alatt lehet.

SZOMBA
— Vizsgált
tetések ügyéb
A palesztinai
lelt el a tele
összeültözésel
a kormányt
szendzete tiltá
sető tömegek
gel. A ren
linah koncer
nista gyűlés
— Orvosi
urvos és sze
dinika v. or
dinika v. t. t
Reg. Ferdin
nyitotta.
A cluji zsi
vára a „Rega
s-en kedd est
sorról egybe
Gondoskodva
érdeklő szór
konyság mell
mulatni is. B
dalmát, hogy
ezen az este
A rendezőség
A svájce
ta a Bolivia
fegyverkivite
ei szövetség
sült-Államok
hogy betiltja
nak szülő sv
vitelt.
Zita ex
ba? Bécsből
arról, hogy
riába való
híreknek az
Pármál esél
dofri kastély
lett nagy re
nak. — Egy
deni Heim
banas anya
közéleiben
ban is volt
itt sem eset
voltak ujab
— Nehéz
nek gyakro
dobogás, gy
lönösen fá
aranyér, re
szükülett
nak reggel
szetes „Per
Ameri
lentik: A
59 ellenber
amely 25 sz
Egyesült-Á
sevelt elnö
délzelen sz
ta főölt, a
chicagói ki
vittek be
mek sor
besültek. U
rosban tűz
szekájának
nagy dóm
átörték a
tek. A mű
sen elpuszt
katasztrófa
jegyzékét
ügyében a
juttatni W
— Orvos
gyász rend
részére B
22. szám
kezdte.
— Sirkó
sirkóavatá
10 órakor
— Eljeg
Friedmann
gyesek.
— Fej
ischásnál
nál és
„Ferenc J
ros házisa
hárral be
posan kiti
— Eljeg
hetről elje
rőj (Entr
helyett.)
— Eljeg
tes Media
es) Steff
den külön

JUNIUS 2.

ZGÓ MÜSORA:

... előadás premier: Kelet... keleti történet tele... felvételekkel. F... milla Horn és Jack... meg az új hangon

ZGÓ MÜSORA

... órákor: ... órákor: ... órákor: Csodás felvételek... szerepekben: Clark... arlow.

ZGÓ MÜSORA

... órákor: ... órákor: ... órákor: Szenszáción... ben: Malec (Bustec

RÓ TÉSEK

... egy csó 1 lej, vonta... legkisebb apró hírd... resöknek 30 számlát... hirdetések díja előre... velet csak egy tőváb... yeg mellékelve van.

... butorozott szobát ke... uton vagy közelében... a „Főtisztviselő” jet...

... bejárati butorozott... tással és fürdőszoba.

... koszt f. hó 15-től is... nia kóser vegetárius... 10., hátul) az udvar... t Ignácné vezetése... sörendő konyha áll a... sére. Figyelmes, szo... ársékelte árak. Abona... elfogad.

... útejoitó... Törábbi felügyelet... minden sajtókiadás... n. Legmann Mór Re...

... auf ständige Postea... bericht an David Gross... Rares 35.

... ember teljes ellátást... rt. zsidó uricsalánál... apád u) 3.

... a legjobb... disztárgyakat, fény... A tándó képkállítás... , Calea Victoriei 6.

... szére agilis és kaució... erestetnek. Cim a kí...

... jelenésű, intelligens... ól való, derék fiatal... í és könnyelő állás... házassággal egybekap... széves” jellegre a kí...

... zlet, jól menő, Kolozs... , komplett berendezés... Hozzá tartozik 2 szobás... helyiségek, padlás, rak... adolf Mossénál Cluj.

... a legjobb... védő fertőző... betegségek... ellen

... andó... arunkba... zeneértő

... at keresünk... z B. főkantórn... rdinand 54. szám alatt... lehet.

HIREK

— Vizsgálat indult meg a telavivi tüntetések ügyében. Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai kormány vizsgálatot rendelt el a telavivi tüntetés során történt összeütközések ügyében. Mint ismeretes, a kormány bevándorlási politikája ellen rendezett tiltakozó sztrájk napján a tüntető tömegek összeütköztek a rendőrséggel. A rendőrség kihallgatta a Gran Sinah koncert kertben rendezett revüizóművész gyűlés szónokait és résztvevőit.

— Orvosi hír. Dr. Grünfeld H. szemorvos és szemoperateur, a bécsi szemklinika v. orvosa, a prágai német szemklinika v. t. tanársegédje, rendezőjét Calleg. Ferdinand 43—45. szám alatt megajánlotta.

A cluji zsidó iparosok ággenháza javára a „Regal”-kávéház tulajdonosa f. hó 1-én kedd este 9 órai kezdettel nagy műsorral egybekötött fagyalt estét rendez. Gondoskodva van minden a közönséget érdeklő szórakozásról, úgy hogy a jótékonyság mellett a publikum kitünően fog mulatni is. Kérjük tehát a város társadalmát, hogy minél nagyobb számban ezen az estélyen megjelenni sziveskedjék a rendezőség.

A svájci szövetség tanács is befittolta a Bolívia és Paragvay felé irányuló fegyverkivitelt. Bernből jelentik: A svájci szövetség tanács Angliához és az Egyesült Államokhoz hasonlóan kimondta, hogy betiltja a Bolíviának és Paragvaynak szülő svájci hadiszerep fegyverkivitelt.

Zita exesaszárné visszatér Ausztriába? Bécsből jelentik: Újra hírek vannak arról, hogy Zita és gyermekeinek Ausztriába való visszatérése küszöbön áll. A híreknek az az alapjuk, hogy Bourbon-Pármaj család tulajdonát képező frosdorfi kastélyban lázas tevékenység mellett nagy restaurálási munkálatok folynak. — Egyidejű jelentés szerint a gmundeni Heimwehr-latanyában bombarobbanás anyagi károkat okozott. A város közelében egyik falusi plébános lakásában is volt bombaexpozíció. Emberéletben itt sem esett kár. Bécs több pontján is voltak újabb petárdarobbanások.

Nehéz székülésben szenvedők, akiknek gyakori fejfájás, mellnyomás, szívdobogás, gyomorműködési zavarok és különösen fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előécsés, polipus, sipoly, szűkület — teszik az életet nehezzé, így a reggel és este negyed pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet.

Amerikai hírek. Washingtonból jelentik: A képviselőház 163 szavazattal 59 ellenében elfogadta azt a törvényt, amely 25 százalékban ezüstöt tartalmaz az Egyesült Államok pénzfedezetére. — Roosevelt elnök az Indianapolis hadihajó fedélzetén szemlét tartott az amerikai flottáról, amely 110 hadihajóból állott. A chicagói kiállításra több ezer gyermeket vittek be, amikor zavar támadt a gyermekek soraiban. 25-en súlyosan megsebesültek. Union City, (New Jersey) városban tűz pusztította el a passionisták szektájának templomát és kolostorát. A nagy dóm összeesett, a nehéz harangok áttörték a kupolát és mindent fönkretetk. A művészi értékű berendezés teljesen elpusztult. Több sebesültje is van a katasztrófának. — Az angol kormány jegyzékét a hadiadóssági esedékségek ügyében a jövő hét folyamán fogják eljuttatni Washingtonba.

— Orvosi hír. Dr. Reich Izidor belgyógyász rendelését szív- és vérérdénybeteg részére Buziasfürdőn az Avram Iancu 22. szám alatti Schausz.villában megkezdte.

— Sirkőavatás. Néhai Friedmann Mór sirkőavatása f. hó 3-án, vasárnap d. e. 10 órákor lesz az új orth. hr. temetőben.

— Eljegyzés. Schau Mór Bistrița és Friedmann Klára (Kosice, Kassa) jegyesek.

— Fej-, váll- és ágyék-reumánál, ischiásnál, idegfájdalmaknál, szaggatásnál és zsabánál a természetes „Ferenc József” keserűviz rendkívül hasznos házi szer, mert korán reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti.

— Eljegyzés. Wieder Belluskát M. Sighetről eljegyezte Mendelsohn Lajos Cluj-ról (Entradum). (Minden külön értesítés helyett.)

— Eljegyzés. Schwartz Zoltán KK-biztos Medias eljegyezte Liebermann (Elekés) Stefiát Mediasról (Cernauti) (Minden külön értesítés helyett.)

1 nap! 1 nap!

Művésziesen lerített asztal bemutatója lesz

junius 3-án (vasárnap)

FISCHER

üvegüzletben Cluj.

Kóstolót adnak különlegességükből URSUS sörgyár

Borsza likörgyár

Kafona sütőde

Egész nap szabad a bemenet!

— Egy futballmérkőzés margójára. Ugy lepelt meg minket a futballláz, mint a gazdasági válság, vagy egy hosszantartó járvány. Mert valóban ez a játék, amit „sportnak is neveznek”, ma talán több embert érdekel, mint a leszerelési konferencia, vagy a munkanélküliség vagy bármilyen más megoldatlan kérdés. Amikor Bécsből naponta jelentették a néhány héttel ezelő lejátszódott uecai harcok eredményét, az emberek még félánny érdeklődést sem tanúsítottak, mint a tegnapi osztrák-magyar futballmérkőzés rádióközvetítésénél. Mert akinek rádiója volt, legyen az ügyvéd, kereskedő vagy munkás, az otthagya a munkáját és szaladt az ördögös gépezetéhez és fel sem állott addig, míg a készülékből már csak az éter üres recsegése hallatszott. És ültek a rádiók előtt összekulcsolt kezekkel és tördelték az ujjukat, mintha a roulette vagy a chemin de fer asztalnál ülnének. És ha a mérkőzés után az ember kiment az utcára, akkor a kirakatok ablaka előtt, amelyekbe pillantok alatt kifüggesztették az eredményt, nagyobb tömeg állott, mint talán háború alatt a lét fenntartásához szükséges élelmiszercédulákért. És ha mégis akadt olyan ember (mert akadt), aki nem tudta, hogy milyen esemény történt tíz perccel előbb, az ijedten szemlélte, hogy egyszerre milyen szerencsétlenség történt. Az idő keréke forog, a színek változnak, de a lényeg ugyanaz marad. Azaz a lényeg az esik némi csorba, mert circensek is van, de hol van a panem? (H.)

Nívós műsor a Regal-kávéház új helyiségében. A kolozsvári Regal-kávéház, — mint ismeretes — átköltözött a megszűnt Metropoli-kávéház helyiségeibe. A Regal-kávéház, amelynek vezetését egy évvel ezelőtt Neis József vette át, aki kitünő szakember, vezetése alatt Kolozsvár egyik legelőkelőbb és legnívósabb szórakozó helyévé fejlődött. Neis József tekintélyes anyagi áldozattal átalakította a Metropoli-kávéház helyiségeit, izléses, új festés díszíté a falakat, stílusos esztlárok ontják a vakító fényt, a szórakoztató játékok (rómi, bridge stb.) kedvelői pedig csinosan berendezett külön szobákban nyertek elhelyezést. Neis József, illetve a Regal-kávéház vezetősége június 1-től

szigorú családi műsorok fehér műsorával is szórakozást kíván nyújtani a közönségnek. A júniusi műsor szenzációja a Duo The Warden's s a berlini Opera táncos művészpárosa, a Duo Mia et Otty Bukaresti kedvencei, akik hosszú ideig szerepeltek a fővárosi Alhambra műsorán. Weronowsky eredeti keleti táncokat mutat be. Tina Wladko pedig originális angol akrobatikus és komikus táncával emeli a műsor színvonalát. A parkettáncot Hatházy Béla a közkedvelt kolozsvári táncművész irányítja. A Regal-kávéház izéletes konyháját, finom, márkás italait a mai gazdasági és pénzügyi viszonyokhoz alkalmazkodó mérsékelt áron élvezheti a közönség, amely nívós szórakozóhelyhez jutott a kávéház új helyiségében. Reggelig nyitva, szabad bemenet, parkettánc. Asztal megrendelés 5-18 telefonszám alatt.

— Folyik a vizsgálat Ciومتti vasgárdista halála ügyében. Bukarettből jelentik Ciومتti halála ügyében a nyomozás tegnapi folytatódott. Elővezetési parancsot adtak ki Calatorescu kvesztor, Ionel Mateescu, Petre Nicolau és Gh. Popescu rendőrbiztosok ellen, akiket délután 3 órától hallgattak ki. Vallomásuk elején szembesítették őket a letartóztatott Negrescu rendőrbiztossal és annak feleségével. A végén elővezették Ion Panova vezérinspektort. Hosszan kihallgatták és dacára annak, hogy tagadott, elrendelték ellene a vizsgálati fogságot és Vacaresti-be küldték. Azután következett Oarna Dumitru, a 17-ik kerület közlegényének kihallgatása, aki szolgálatot teljesített a gyilkosság éjjelén. Ma kiadják a vádiratot azok ellen, akik bűnösöknek látszanak vagy gyanúsítva vannak ebben a rejtélyes ügyben.

— Felrobbantották a lemergi cionista szervezet helyiségét. Lembergől jelentik Tegnapi reggel pokolgép robbant fel a lemergi cionista szervezet helyiségében. A bomba teljesen szétlalta a helyiség berendezését és a robbanás okozta tüzet csak nagynehezen tudta eloltani a tűzoltóság. A rendőrség a revizionistákat gyanúsítja a merénylet elkövetésével, nagyon valószínű azonban, hogy az antiszemita nemzet radikálisok követték el a merényletet. Számos letartóztatás történt.

NAPRÓL NAPRA

Ötven év óta tizenhét csillagvizsgáló foglalkozik a csillagok számának megállapításával. A költséges fotografikus eljárás most befejeződött. Megállapították, hogy a csillagűrben kerekén 1 és fél millió naprendszer van, vagy legalább is ennyit lehet megszámlálni. Ez a szám azonban csak töredéke az összes csillagoknak, mert a világűrnek csak azt a kis zugát öleli fel, ahol mi jelenleg tartózkodunk. A tudósok becslése szerint az összes csillagok száma 170 milliárd körül lehet.

Tesla, az ismert angol feltaláló az amerikai Niagara-Falls közelében működő turbinával öt kilométer távolságban lévő elektromos mozdonyt hozott mozgásba. A találmánynak megfelelő tökéletesítése után nagy hordereje lesz, mert lehetségessé válik a szerelvények egyetlen központból történő irányítása, indítása, megállítása. A jövőben szükségtelenné válnak a vasutvonalak mentén lévő vezetékek, amelyek jelenleg a mozdonyokba juttatják az áramot.

Coudenhove-Kalergit, a páneurópai unió elnökét különböző országok államférfiai és vezető személyiségei a Nobel-békedíjra ajánlják.

L. Card, Amerika egyik vezető gépköcsi és repülőgépgyára, jachtján bizonytalan időre és ismeretlen irányban világszerte bolyongásra indult, hogy megmeneküljön a zsaroló bandák állandó fenyegetéseitől. Barátai azt hiszik, hogy utja befejeztével titokban Angliában telepszik le, ahol biztonságban érezné magát. A jacht a legnagyobb titokban futott ki a newyorki kikötőből, miután egy évre elegendő élelmiszert vett fel. Az utirányt még a legénység sem tudja.

Londonból jelentik: Anglia legnagyobb karmestere, Sir Thomas Beecham olyan népszerű hazájában, hogy megengedheti magának azt a luxust, ami a legtöbb angol számára tilos: színházba a bevett szokásokkal. Legutóbb a tavaszi operaszézon megnyitójának előadásán, mint megirtuk, azzal lepte meg a közvéleményt, hogy a nyitány vezénylése közben hirtelen hátrafordult és kecsény hangon rászólt a közönségre, hogy ne fecsegyen, mikor a zene szól. A merész karmester most akciót indított, hogy a karmestereknek ne kelljen frakkban vezényelniük. A karmester nehéz testi munkát végez — mondotta — és gyakran pokolian szenved a hőségben. Meggyőzri a nehéz anyagufrakk és a kemény ingellő, meg a kemény gallér. Legfőbb ideje volna, ha ezzel az elavult divattal szakítanánk. Egyszer már megtettem, igaz, hogy akkor rejtett zenekart vezényeltem. A múlt nyáron történt: ingujjban, gallér nélkül dirigáltam. Különösen nyáron elviselhetetlen a frakk a dirigens számára. Nem értem, miért nem lehet amerikai mintára bevezetni a nyári hangversenyeket, a fehér tenisz nadrágot és könnyű kék sportkabátot, fehér selyemmel.

— Orvosi előadások. F. hó 4-én és 5-én este fél 8 órai kezdettel a Gutenberg othomban, Str. Memorandului 23. szám, orvosi előadást tartanak: Dr. Heller: A női higiénéről. Dr. Borsai: A szeksztuális higiénéről. Az előadások nők és férfiak részére tartanak, belépődíj nincs.

Madách: Ember tragédiája. Propagandakiadás Zichy Mihály képeivel. 90 lej egészvászonban. Kapható az Uj Kelet könyvnyomtatványban az összeg és portó költség előzetes beküldésével vagy utánvétellel.

Nézzé meg a REGAL KÁVÉHÁZ nívós júniusi műsorát!

DUO THE WARDEN'S, a berlini Opera táncosai. LILLY WERONOWSKY.

DUO MIA et OTTY, Bukarest kedvencei. TINA WLATKO, UZA MARIA

Szolid árak — Szabad bemenet — Reggelig nyitva — Parkettánc — A világhírű „KÉK MADÁR zenekar.

UJ KELET *Legújabb hírek*

„A helyzet ma ugyanaz, mint a világháború kitörése előtt”

Negyvennyolc órára felfüggesztették a leszerelési konferencia főbizottságának ülészakát

Az angol delegáció nem hagyja el Genfét. Valószínű, hogy John Simon és Litvinow javaslatát módosításai elfogadják

A franciák orosz-cseh-jugoszláv-román-francia szövetségi szerződés létrehozásán fáradoznak

Genf, június 1. A leszerelési konferencia főbizottságának ülészakát több semleges ország javaslatára 48 óra tartamára felfüggesztették. A hatalmak fődelegátusai ez idő alatt magánbeszéléseket folytatnak. Beavatott körökből származó jelentések szerint elhalt annak a veszélye, hogy az angol delegáció demonstratív jelleggel odahagyja Genfét.

Az eszmecsereik közül kiemelkedik a franciák azon erőfeszítése, hogy orosz-cseh-jugoszláv-román-francia támadást kizáró és szövetségi szerződések rendszerét építsék ki.

amely az európai béke egyik legfontosabb pillére lehetne.

A Journal de Geneve szerint valószínű, hogy Litvinovot, illetve Simon javaslatát némi módosítással elfogadják, új bizottságokat szerveznek, majd ezután a konferencia továbbfolytatását legalább szeptemberig elhalasztják.

A milánói Popolo D'Italia a leszerelési tanácskozások kudarcával kapcsolatban rámutat arra,

hogy a helyzet teljesen ugyanaz, mint a világháború kitörése előtt.

Az államok hatalmas összegeket fordítanak a fegyverkezésre, katonai szövetségek rendszerét építik ki. Musolini annak idején a négy-hatalmi egyezmény létrehozatalával hivatkozott, hogy a török és Németország között, de a török és Németország közötti intrikák elgáncsolták a négy-hatalmi egyezményt, amely a békebiztosító törekvések tengelyévé. Az orosz kormányt semmiesetre sem terhelő felelősség a helyzet kiéleződéséért. Mussolini idejében meg akart tenni mindent, de a jelek szerint nem lehetett meg akadályozni a feszültség tovább növekedését.

A világsajtó hangja

Párizs, június 1. A Journal des Débats meglepéssel kommentálja Barthou tegnapi genfi beszédét. A lap azt írja, hogy végre akad franciáknak politikai, aki leplezetlenül feltárja a teljes igazságot. A Temps szerint Barthou elítélő szavai az angol politika ingadozó határozatlanságának szólnak, mindamellett remélni kell, hogy a beszéd nem lesz rossz kihatással az angol-francia viszonyra.

Az Evening Standard szerint a genfi delegáció méltatlankodva tárgyalja Barthou genfi felszólalásának sir John Simonra vonatkozó célzásait. A lap, akárcsak a Daily Mail azt követeli, hogy Anglia tüstént kezdjen hozzá a nagyarányú légi fegyverkezéshez.

A Times szerint Franciaország házárjátékot űz a leszereléssel. Ugyátszik, francia hivatalos helyen abban a meggyőződésben élnek, hogy egy félőven beállt Hitler le fog mondani a fegyverkezési igényről, s a francia igények alapján lesz hajlandó a megegyezésre. A lap annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a konferencia megkapta a kegyelemdíjfényt s mai formájában már semmiesetre sem működhetik tovább.

A Neue Freie Presse berlini értesülése szerint Németország semmiesetre sem hajlandó visszatérni Genfba s nem küldeni ki delegátusát a Litvinow-javaslatok elfogadására esetére megalakítandó állandó jellegű, békebiztosító értekezletre sem.

SMINDRIK?

Berlinben törhetetlennek tartják a franciák magatartását. Ugyanazt követik el, amivel ők vádolják Németországot, hogy t. i. rá akarja kényszeríteni akaratát más államokra.

Eden rádiószózata

Genf, június 1. Beavatott helyről származó közlések szerint a Saar-kérdésben Aloisi olasz államtitkár, a népszövetségi előkészítő bizottság elnöke közvetítésével elvi megegyezés jött létre a franciák és a németek között. Német részről megadták a franciák által követelt biztosítékokat, a franciák viszont hozzájárulásukat adták ahhoz, hogy a népszavazás időpontja kitűzessék és pedig 1935 elejére. Megegyezés történt aziránt is, hogy népszövetségi bizottság a népszavazás megtörténte után még két éven át a Saar-vidéken maradjon abból a célból, hogy a népszavazási állásfoglalása miatt esetleg üldözött lakosokat védelmében részíthesse.

Nincs már ellentét a két fél között a nemzetközi rendőrségnek a népszavazás idején történő alkalmazása kérdésében sem. Csak akkor rendelnek majd ki nemzetközi rendőrséget a Saar-vidékre, ha erre feltétlenül szükség lesz s a kivétel esetén a népszövetségi tanács fogja intézni.

Genfben úgy tudják, hogy az elvi megegyezés létrejöttét elősegítette Hitlernek Röchling saarvidéki nagyiparossal folytatott eszmecsereje. A német birodalmi

kancellár kijelentésére helyezte, hogy a birodalom nagymennyiségű saarvidéki szénét vesz át s meg fogja építeni rövidesen a Saar-Rajna csatornát.

Megtörtént a megegyezés?

Genf, június 1. Henderson a leszerelési konferencia elnöke eszmecsereét folytatott Barthou francia külügyminiszterrel. Jólinformált körökben úgy tudják, hogy megegyeztek abban, hogy folytatni kell a leszerelési tanácskozásokat.

Barthou ebédet adott, amelyen többek között Sir John Simon angol külügyminiszter továbbá Titulescu és Litvinov orosz népbiztos voltak hivatalosak. A bankettnek politikai tanácskozás jellege volt. Francia részről, remélik, hogy a Népszövetség szeptemberi ülészakájára létre fogják hozni a keleti Locarno-paktumot, amelyben a szovjeten kívül a balkáni egyezmény szignatárius országai és Csehszlovákia vesznek részt.

A keleti Locarno kölcsönös fegyveres segítségnyújtást fog tartalmazni megtámadás esetére.

A semleges államok, Svédország, Norvégia, Dánia, Svájc, Spanyolország és Hollandia folytatják megkezdett akciójukat bizonyos fegyvernemek korlátozása és fokozatos kiküszöbölése érdekében köteendő nemzetközi egyezmény kötése céljából. Az egyezmény bevezetésében előírnák a fokozatos leszerelés nyombani megkezdését.

3 milliárd 100 millió frankos fegyverkezési póthitelt szavazott meg a francia parlament

Párizs, június 1. A francia kamara pénzügyi bizottsága elfogadta a három 3100 millió frankos honvédelmi póthitelt igénylő kormányjavaslatokat. A bizottsági ülésen jelen voltak Petain marsall hadügyminiszter, Pieri haditengerészeti miniszter és Demain légügyi miniszter. Petain hadügyminiszter mondott hosszabb beszédet, amelyben felkérte a pénzügyi bizottságot, hogy habozás nélkül szavazzák meg a kormány által kért póthiteleket, miután hiteles adatok jutottak a kormány birtokába arról, hogy Németország minden erejét megfe-

szítve fegyverkezik.

A honvédelmi hiteleket a Belga Francia határvidék új erővonalának két útjára, modern hadi szerek beszerzésére, új hadikikötő és tengerészeti bázisok építésére, valamint tengerészeti és szárazföldi repülőgépek egész sorának megrendelésére fogják felhasználni.

A kamara plenáris ülése a jövőhét folyamán fogja tárgyalni az igényelt póthiteleket, politikai körökben bizonyosra veszik, hogy a javaslatok nagy többséget kapnak.

Zeletzky szenzációs vallomása:

Amza: a fa ember, Argetoianu: a kaucsuk ember

Bucuresti-Bukarest, június 1. A Skoda-ügyben kiküldött parlamenti vizsgáló bizottság ma folytatta Zeletzky kihallgatását.

Zaharoff képviselő megkérde Zeletzkyt, kiket látogatott meg rögtön a Skoda-cégnél történt házkutatás után.

Zeletzky: Magdearuihoz és Popovicihoz mentem protestálni, majd az éjjeli folyamán jelentkeztem a prefektúrán, ahol szabadon engedtek.

Zaharoff: Miért állították az ön helyébe Georgescu ezredet a Skoda kép-

viselőit?

Zeletzky: Elmozdításom Stefanescu Amza hadügyminiszter kérésére történt, aki intervinált, a cég egyenesen e miatt Bukarestbe küldött igazgatójánál.

Zaharoff: A Skoda-cég fizetett a tiszteknek közvetítési díjat? Vagy a nyugalmazott tiszteknek?

Zeletzky: Paul Strejescu ezredet azért alkalmazta a Skoda-cég, hogy sietesse a fizetéseket, miután a nyugalmazott tiszt jól ismerte a helyzetet a

Megjött a könyvnapj olcsó

ADY összes versei 600 oldal válogatásos kiadás 120

Ha elfogy, újból drágább lesz - LEPAGE -nál [540 vol.] Postán utánvétellel. Beküldve franco.

hadügyminiszterjünál. Fizetést nem kapott, hanem minden rendelkezésére bízott bizonyos összeget, amely esetben ként váltakozott, az inkasszó menete szerint.

Ki az a faember és ki a kaucsukember

Zeletzky kihallgatásának folytatása. Miután Zeletzky kijelenti, hogy nem tudja ki a „fa” ember, de lehet a közadósok hivatalának igazgatója.

Zaharoff: Helytelen. Mi haszna lett volna az igazgatónak, hogy az összes jövőbeli rendelkezések csak rajta keresztül történjenek?

Zeletzky nem felel. Alexandrini ismét felteszi a kérdést: Ki a „fa” ember?

Zeletzky: Nem tudom megmondani, de megvilágíthatom az értelmét. Egy jelentős fesszegetés volt Amza tábornok és a Skoda-ház között.

Zaharoff: És a „kaucsuk” ember? Zeletzky: Nem tudom.

Zaharoff: Hogy lehet, hogy birtokában van a chiffrenek és nem tudja?

Condru: Hogyha Zeletzky nem akar felvilágosításokat adni, úgy fölösleges ezt az ülést.

Dimitriu (Zeletzkyhez): Meg van minden oka, hogy megmondja az igazat.

Zeletzky negyedórai gondolkodási időt kér. Kérem hagyják, hogy nézzem át az iratokat, miután szeretném, hogy világosság derüljön erre az egész ügyre, amely miatt Jilavában ülök.

Amza!

A bizottság megadja a negyedórárt, amely után Zeletzky válaszol: átvettem az iratokat és kijelentem, hogy Amza tábornok a „fa” ember.

Jelentékeny pénzbőség mutatkozik a nagy francia pénzintézeteknél. Párizsból jelentik: A francia nagy pénzintézeteknél jelentékeny a pénzbőség. Ipari téren a javulás egyelőre nem halad párhuzamosan a javuló magán- és állampénzügyi helyzettel, de kormánykörökben remélik, hogy rövidesen ezen a téren is javulás fog bekövetkezni.

Mérsékelte a visszelszámítási kamatlábát a Banque de France. Párizsból jelentik: A Banque de France a leszámítási kamatlábát három százalékról 2 és fél százalékra mérsékelte.

Kultúraberber könyvtárából nem hiánvozzhat

Horabin:

Mire tanít a gazdasági földrajz?

tanulmánya.

Ára 40.- lej. Megrendelhető az Új Kelet könyvosztályától az ünnepi és portó költség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. Nyomda, Cluj, Birada Baran I., Pop 18. Telefon: 9-77.

Cenzurat

Taxa postala in No. 223715

10. Telefon Havonta 1000. Évre 800. Földre: Havonta 12. KELET. Adósság es keink utánra megjel

Az apátia

W. N. Ew. „Németországban” Azt várta az uccákon datában, hogy legyen elegán De nem...

Mindégyl kedve, ténf posan.

De a ténf ben vannak különösebb kuk époly l minjt a lakó

A náci-ü szott. Ugy ják: egésze nak nyitott ahogy egy üdvözölheti vele találko

Vasárnap voltam! A bank alapj játék volt. netelték el zenekar el Deutschland

Es azután A vászno komolyan, karral, mik barnangese Becsülets

egyetlen en Halális r Az unlo

A polgár mondani. A „jobban ak ez már láza

A hit od az unott es Amj nem vége közel kelésnek. L unatkozni

Komoly f felszólána Eppen az fásultak, r szereztek a most nem

De egybe amelyet fa lenség, har A rendsz magában h Es ezek

Az első kampóskor Pofon, ar egyelőre e Mi törté

A volt c ceg csütör pofozta Po ponált poz szocialista

A pofon Eitel Fr Potsdamba telyában, A mon, u he volt a he ugyanis m lett, megv törvényes

birodalom angyaliság juk, hogy

Hatalmi áll ellent Eitel Fr dam polg foglalni a ceg tiltak gármester